

ISSN: 2249 – 7463

IJBMSS

Vol. II, Issue 11, July 2013

International Journal of

**Business, Management
& Social Sciences**

ISSN: 2249 – 7463

International Journal of Business, Management & Social Sciences (IJBMS)

Vol. II, Issue 11, July 2013

Editor in Chief

Dr. Aftab Anwar Shaikh,
Senate Member, University of Pune

Managing Editor

Prof. Rakesh Mittal
Choice Institute of Management Studies & Research

International Advisory Board

Hon. Professor Doctor Priya Ranjan Trivediji
Chancellor, Global Open University,
Nagaland, India

Dr. Keasi Motuhifonua
New Zealand

Dr. Babanrao Taywade
Member of Management Council,
RTM Nagpur University, Nagpur

Dr. V.S. Deshpande
Director, DBM, Nagpur University

Timothy Wallis
Australia

Dr. Ah Kie Lim
Malaysia

Dr. Bharat Meghe
Dean, Faculty of Commerce,
RTM Nagpur University

Dr. Anjali Hastak
Dean, Law Faculty (RTMNU) and,
Principal, S.P. College of Law, Chandrapur

INDEX

SR. NO.	PAPER TITLE	PAGE NO.
1	ANALYSIS AND INTERPRETATIONS OF STYLE AND DICTION IN SHAKESPEARE'S DRAMA HAMLET Fares Mohammed Hussein Rashed	1
2	GLOBALISATION AND EDUCATION: ISSUES OF EFFICIENCY AND EQUITY Sarita Agrawal	6
3	RETAILING OF FMCG IN DAVANAGERE- A CASE STUDY Venkatesh Babu S.	10
4	IMPACT ON THE GROWTH OF ENTREPRENEURSHIP IN THE MSME SECTOR IN INDIA Prof. Dr. Sayalee Gankar & Mr. Anant Sardeshmukh	14
5	WORKING OF PUFFED RICE UNITS IN KARNATAKA- A STUDY Mr. Manjunatha. J. M.	21
6	THE MARKET ORIENTATION IS HEART OF MARKETING Davoud Pirouzi	25
7	IMPACT OF GLOBALIZATION ON HUMAN RESOURCE MANAGEMENT Dr. Rajiv M. Jadhav	29
8	STRESS- AN OVERVIEW Prof. Manjunatha K B	33
9	ISSUES AND CHALLENGES IN THE IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS) IN INDIAN SCENARIO Dr. Shreya Virani	39
10	THE IMPACT OF QUALITY OF WORK LIFE ON WORK-LIFE BALANCE- A STUDY OF GOVT. DEGREE COLLEGE TEACHERS IN JAMMU DISTRICT- Rimpi Gupta	43
11	INCLUSIVE GROWTH IN INDIA- AN OVERVIEW Channabasappa S N	51
12	EMERGING TRENDS AND CHALLENGES OF HUMAN RESOURCE MANAGEMENT Prof. Ravi S P	55
13	STUDY OF EMPLOYEES SATISFACTION OF CAR DEALERSHIPS IN PUNE CITY Mr. Seyed Mehdi Mirjalalian	59
14	CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY – A HR PERSPECTIVE Prof. Mrs. Supriya Dhananjay Paigude	63
15	EMOTIONAL INTELLIGENCE: EMERGING STRATEGY FOR CORPORATE EXCELLENCE Prof (Dr.) Ranjan Kumar Mohanty	68
16	A STUDY ON MERCHANDISING MANAGEMENT OF BRITANNIA BISCUITS WITH SPECIAL REFERENCE TO CHENNAI Dr. Geeta Kesavaraj	74
17	THE RELATION BETWEEN MANAGERS EMPOWERMENT AND THEIR FINANCIAL PERFORMANCE IN THE PARS OIL COMPANY Majid Fattahi, Mohammad Javad Azizi Sorkhani & Nima Nouripour	78

IMPACT OF GLOBALIZATION ON HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

Dr. Rajiv M. Jadhav
Ph.D., M.Phil, M.Com, Associate Professor,
Head Dept. of Commerce, Lok Mahavidyalaya, Wardha

Introduction

Coming together is a beginning; keeping together is progress; working together is success.

Globalization has made the world very small. We have to cast human beings a tune with newer requirements for which they require knowledge. Knowledge is based in experience, faith, common sense & interest for particular point of view change in selection recruitment programme, induction programme, Training and Development policies are needed to be made.

The term Globalization has invaded the mind of every successful businessman and the concept of Global Village is a common issue in the modern business world. What really the globalization is? The answer seems simple "if a firm or an organization expands its sales or production beyond the national boundaries, then it is globalization", but it does not cover the real meaning of the term. Globalization actually means more, much more than that; it is realizing that there is a big world out there, geographically, that reaches far beyond our small community and that the world is getting closer to us all the time. Globalization is the realization that, whether we like it or not, this big world is becoming an ever increasing factor in our daily lives.

The concept of globalization today has invaded the globe and the national boundaries have been virtually eliminated. So what is the effect of this? Simple, the world today has become a small but a very very complex and dynamic neighbourhood. Today we live in a global village and this means that our activities have crossed the national boundaries to become global.

Globalization symbolizes the structural making of the world characterized by the free flow of technology and human resources across national boundaries presenting an ever-changing and competitive business environment. A vital aspect of globalization is the way diverse challenges are being faced by nations in an increasingly inter dependent world. No country can meaningfully progress today without efficiently responding to demands and pressures generated by international organizations and processes.

When going global, an organization has to reconsider the following factors:

- Employment Laws
- Culture
- Terminology
- Corporate Social Responsibility

Globalization and HRM

Globalization is a process that is drawing people together from all nations of the world into a single community linked by the vast network of communication technologies. This aspect of globalization has also affected the HRM in the business world of today. The roles and responsibilities of Human Resources departments are transforming as the modern business faces pressures of globalization. The global supply of talent is short of its long-term demand, and the gap is a challenge for employers everywhere. The shortage between the demand and supply of talent is likely to continue to increase, notably for high skilled workers and for the next generation of business executives. Now organizations need to place greater emphasis on attracting human capital rather than financial capital. Global staffing and management of a workforce diverse in culture and language skills and dispersed in different nations are the key goals of global human resources. Only those multinational enterprises willing to adapt their human resource practices to the changing global labour market conditions will be able to attract and retain high performing employees. Companies with the ability to foresee their business needs and their workforce needs – especially for high skills – will gain the decisive competitive advantage.

HR managers today not need to rely in a small limited market to find the right employees needed to meet the global challenge, but today they can recruit the employees from around the world. Besides that the effective data based

ISSN: 2249 – 7463

IJBMSS

Vol. III, Issue 4 (II), December 2013

International Journal of
**Business, Management
& Social Sciences**

ISSN: 2249 – 7463

International Journal of Business, Management & Social Sciences (IJBMS)

Vol. III, Issue 4 (II), December 2013

Editor in Chief

Dr. Aftab Anwar Shaikh,
Senate Member, University of Pune

Managing Editor

Prof. Rakesh Mittal
Choice Institute of Management Studies & Research

International Advisory Board

Hon. Professor Doctor Priya Ranjan Trivediji
Chancellor, Global Open University,
Nagaland, India

Dr. Nitin Ghorpade
Principal, Prof. Ramkrishna More Arts,
Commerce & Science College

Timothy Wallis
Australia

Dr. Ah Kie Lim
Malaysia

Timothy Wallis
Australia

Dr. Sajid Alvi
Director, Dnyansagar Institute
of Management & Research, India

Dr. Keasi Motuhifonua
New Zealand

Dr. M. G. Mulla
Head, Dept. of Cost & Work Accounting
Abeda Inamdar College of Arts, Science &
Commerce

INDEX

SR. NO.	PAPER TITLE	PAGE NO.
1	CUSTOMER SERVICE STRATEGIES AND CRITICAL SUCCESS FACTORS IN MANAGING CUSTOMER RELATIONSHIPS IN BANKING SECTOR Mr. Jnaneshwar Pai Maroor	1
2	NEW FACE OF INDIAN BANKING INDUSTRY -EMERGING CHALLENGES & POTENTIAL Prof. Deepa Kundalsingh Ailsinghani	5
3	INDIAN SMALL SCALE INDUSTRIES IN GLOBALIZED ERA: A CHALLENGE OF SURVIVAL Dr. Ravindranath N. Kadam	12
4	APPLICATION OF BARCODE SYSTEM IN LIBRARY & INFORMATION CENTRE Salunkhe Vandana Santosh & Dr. Patil Pandurang Balkrishna	16
5	TOURISM MARKETING - REORIENTING TOURISM POLICY CONSIDERATIONS IN INDIA Prof. Sampada S. Lavekar	20
6	EVOLUTION OF NATIONAL STOCK MARKET SYSTEM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CAPITAL MARKET IN INDIA Asst. Professor. Kedar V. Bhide & Dr. Arvind Luhar	23
7 ✓	IMPACT OF TRAINING PRACTICES ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY Dr. Rajiv M. Jadhav	27
8	SUPPLY CHAIN OF CONSUMER DURABLE INDUSTRY – ISSUES AND CHALLENGES Rajiv Bhandari	31
9	AN OVERVIEW OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND MANAGEMENT OF WATER RESOURCES IN INDIA Dr. Madhukar R. Gitte	34
10	A STUDY ON MANAGEMENT EDUCATION, CHANGING TRENDS & REINVENTING MANAGEMENT EDUCATION IN INDIAN PERSPECTIVE Prof Archana A. Borde & Prof Charulata Kulkarni	39
11	WOMEN ENTREPRENEURS: A DEMOGRAPHIC REVIEW OF WOMEN ENTREPRENEURS IN GLOBAL ARENA Dr. Seema Malankar	43
12	WOMEN ENTREPRENEURS : CHALLENGES FACED BY THEM AND WAYS TO OVERCOME THE CHALLENGES Prof. Pooja M. Talreja	47
13	A PROPORTIONAL STUDY OF CONSUMER'S BUYING BEHAVIOR FROM DOMINO'S AND PIZZA HUT Dr. Rashmi Maurya & Dr. Kanchan Dutt	50
14	CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY: THE GLOBAL PERCEPTIVE AND INDIAN SCENARIO Shankant B Deore & Dr. James Jacob	55
15	LETTER OF CREDIT A BEST TRADE SUBSTITUTE Mr. Ashok Luhar, Mr. Hiresb Luhar & Mr. Hitesb Suthar	58
16	OPPORTUNITIES AND CHALLENGES IN ORGANISED RETAIL IN INDIA Neeta J. Vapikar	63

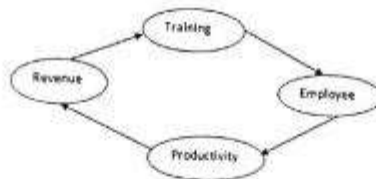
IMPACT OF TRAINING PRACTICES ON EMPLOYEE PRODUCTIVITY

Dr. Rajiv M. Jadhav
Ph.D., M.Phil, M.Com, Associate professor,
Head Dept. of commerce, Lok Mahavidyalaya, Wardha

Introduction

Training can have a considerable influence on company finances as there are several potential training costs that companies may incur. One type of training related cost is direct cost. This may include instructor salary, materials, and follow-up supervision. A second type of training related cost is indirect cost. These costs are related to worker output and productivity during and upon completion of the training. Along these lines, once a training program is completed, worker productivity is expected to increase. The benefits will be to the company, due to an increase in worker output and productivity, and to the worker, as the increase in output should translate into higher wages and opportunities for career advancement. In general, a company will weigh the costs and returns to training to determine the amount of investment it will incur. Present Scenario of business world is characterized by a growing competitiveness, market globalization and technological advances in organization. The survival of an organization implies the prosecution of sustainable competitive advantages. Although all practices of human resource are implied in the development of these resources, training is one of the main activity in order to have qualified, flexible, and proactive employees and to achieve the correct running of each stage of the process of knowledge management.

Organizations spend an enormous amount of time and money on training in order to assist employee's learning of job-related competencies. As a result of the financial investments organizations make in training, it is important to provide results that training efforts are being fully realized. The revenue cycle is driven by knowledge, innovation, and creativity – all of which come from employees as shown in Fig 1. Employers must actively manage these assets by investing in training as shown in a more detailed way in Fig

New employees are informally trained through trial and error, self-assessment and introspection, and by asking questions. Experienced employees learn from on the job experiences. Yet this type of informal, unscheduled training can lead to waste of time and problems in workflow. Studies show that employees who develop through unstructured training are less productive during a developmental period than those who have formal training.

For training to be effective, various methods must be used because adults learn in different ways. Some individuals need written documents while others need to hear the information spoken aloud. Some do well in classroom settings and others excel through e-learning. However, all training should have one thing in common: it should incorporate application. To read or hear about something isn't enough; successful training requires theory, demonstration, as well as application. The objective of this paper is, taking the abovementioned situations into consideration, to compare and analyze the impact of training on employee productivity across various industries.

Training

Understanding the phenomenon of employee training and development requires understanding of all the changes that take place as a result of learning. As the generator of new knowledge, employee training and development is placed within a broader strategic context of human resources management, i.e. global organizational management, as a planned staff education and development, both individual and group, with the goal to benefit both the organization and employees. To preserve its obtained positions and increase competitive advantage, the organization needs to be able to create new Knowledge, and not only to rely solely on utilization of the existing. Thus, the continuous employee training and development has a significant role in the development of individual and organizational performance.

In a rare organization level study found that training was correlated with sales volume per employee and store image in a sample of retail outlet stores. Effective training programs are systematic and continuous. In other words, training must be viewed as a long term process, not just an infrequent and/or haphazard event. Assessments of employee and

9

प्रति
प्रो. सैदा लोडुकर
लेड मंत्रालय
मुंबई

AmS

AKSHAR - MUMBAI

(ISSN - 2278-7321)

Editorial Board

- 1) Dr. D. N. Kadambe
- 2) Dr. V. Potlode
- 3) Dr. Girish Sapale
- 4) Dr. N. H. Khode
- 5) Dr. Prashant Suryawanshi
- 6) Dr. V. Bhange

Review Committee

- 1) Prof. Ganesh Vithale
- 2) Prof. Anita Jadhav
- 3) Prof. Tuskar Watakar
- 4) Prof. G. N. Ghisre
- 5) Dr. Ishwar Sonawale
- 6) Vijay Navghare

Editor : Vijay Navghare (founder)
Prof. Sandip Mahajan (Co-Editor)

Publisher : Prof. Sandip Mahajan
Monda, Dist. Satara

(ऑफिस फोन : 1111-1)
सर्वे संशोधन प्रयोगे शिवाजी मंडळ, सतारा, सतारा जिल्हा येथे आहे आणि ते
शेवटीचे आवृत्ती देणे व वाचकांना देणे.

अनुक्रमणिका

- १) शाहीने असादून — अलखान महामोदी
डॉ. प्रा. अलखान महामोदी
- २) सा. भ. सोमवार यांच्या व्यक्तिगत विचार आणि श्रेय
डा. सोहन लोडुकर
- ३) म. फुले वृत्त अखंड कालखंडातील विचारप्रवाह
डॉ. प्रवीण लोडुकर
- ४) वास्तवी संशोधन आणि आविष्कार
डा. विजय लोडुकर
- ५) लोकसंपत्तीची विविध रूपे
डॉ. सोहन लोडुकर
- ६) संसकाराची शुद्धता
डॉ. विजय लोडुकर

अशा हिरण्या निसर्गाचे व सुंदर पाण्याचे कवीला आकर्षण होते. कौण्टरवरी कवीला या निसर्गाची ओढ असतेच पण बोरकारांना त्याची खुप तीव्र ओढ होती. कवी गोळाच्या परिसरातील असल्यामुळे त्यांच्यावर निसर्गाच्या आकर्षणा व संस्काराचा प्रभाव दिसतो कारण निसर्ग हे बोरकारांचे मुख्य आकर्षण केंद्र दिसते. त्यांच्या कवितेलाकडे या कवितेत

जरा गोलसर जरा ओलसर हिरव्या माळावर
रांगत पांगत होती सरकत धाधरती लोंकर
असेच होते चित्र बिबले निकसर कितिजावर
उभयाना झुरझुरित होते प्रभाकरीचे कर

हिरव्या माळावर वेणवा अनुभूत व निव्याशावर आकाराकडे बघताना कवीला होणाऱ कितिजाचा भास व सुंदर सगळी प्रभेडी गोड भुरग्यां घट्टत कवीप्रतिभेमुळे काव्यरसिकाना आनंदित करून जाते. ते त्यांच्या 'पांढऱ्या डगात' या कवितेत आगदी लहान मुलासारखे वगाना म्हणतात.

हसत हसत कर कर जा पांढऱ्या डगा रे
मुक्त होसि करुनि मुक्त तुमित या जगा रे
'भावण दर्शन या कवितेत कवी म्हणतात -
'गिरीदरीतुनि झरे-नळे हे हिरे उसाडती तिळे
डगाडगातुनि अन् पाण्यापरि उम गळे फोवळे
उरळ पाणी जिकडे-तिकडे पाव घुले मोहरे
मुळे जडातुनि घडण उतरती तुस्त गुरे साररे'

सर्वांदाजातील सुंदर छटा आपल्या कवित्यांमध्ये उतरवताना कवी निसर्गातील नोंदरीबरोबर प्राणी-पक्षी, दरी-छोऱ्या यांच्या सोबतीने उसाडगारी झरे कवीला वेड लावत असते. हिरवळीला आकर्षित करून सौंदर्याच्या अभिव्यक्तीला हळूहळू साबडक्या बोरकारांनी दिल्याचा प्राप्य देतो. कवी गोळाच्या प्रदेशातील असल्यामुळे त्यांना निसर्ग, सगुन,

हिरवळ यांचे वेड होते हे त्यांच्या विविध कवित्यांमधून लहान प्रसंगाने येते आपण गोमतेला असल्याचा सार्थ अभिप्राय कवीला दिसतो हे आपल्या 'साडला गोळाच्या भूमीत' या कवितेत गोळाच्या वैशिष्ट्यांच्या व सौंदर्याचा प्रत्यक्ष उल्लेखाना आणून देतात दिसते.

'साडला गोळाच्या भूमीत
मंडक नारळ यथाचे
कडवाकावरीमधीनी
मट घुटती तुभाचे
साडला गोळाच्या भूमीत
आंवा कातराची रास
घुटती फळाचे पांशर
कवी घुसांचे गुळास'

गोळाच्या प्रदेशाचे सौंदर्य व अजब फलसाचे वैशिष्ट्य सगळी काव्य रसिकाना प्रसंगाने आणून देण्याचे कार्य बोरकार करतात. तुमटुभते, फळे, घुले पाव अणुर असल्याचा गीत कवी करताना दिसते. गोळा व कोकण शिरेर लसादी निसर्गसौंदर्याचे मटलेस आहे. त्या सौंदर्याचा सुंदर अनुभव मोसकतंभ्या प्रतिभेला सजी पावसांचे विसारे कवीच्या दिव्यानी प्रसंगादी निसर्गांजिती व गीतकृती त्यांच्या विविध निसर्गकवित्यांमध्ये अनुभववतात येते. त्याच अर्थाने सुंदर या गोळाच्या भूमि असावे असे वाटत असावे असे विचार त्यांच्या 'साडे घर या कवितेत ते म्हणतात -

'तुम स्वतंत्र गोळात केळा तरी केळा तरी
मोसाडगा साटासादी शिमुसुतिच्या तीरी
बातीत नी प्रोटेंसेध लाल शिरेबदी घर
गार गिलायती वेड चडवीन नितीवर
सागे शिरीर कोरपी घर पाजलाचे सौंभ
सर्द हिरवे मालीची वीरवणसांचे प्रान

ISSN - 2321-0389 (Print)
ISSN - 2321-0397 (Online)

संशोधन क्रांति

SANSHODHAN KRANTI

International Multidisciplinary Research Journal

Chief Editor

5th MULTIDISCIPLINARY INTERNATIONAL CONFERENCE (MIC-2014)

Index

Sr. No.	Name	Title of the paper	Page No.
1	Dr. Milind M. Sahu Sahu Sahu	EMERGING FACE OF RESEARCH AND RESEARCH METHODOLOGY	1-3
2	Dr. Suresh Kumar T. Jadhav	STEPS IN PLANING REPORT WRITING IN RESEARCH	4-5
3	Dr. (Ms.) Raama A. Bhoslay	LACUNAL IN RESEARCH IN CONTEXT TO THE FIELD OF EDUCATION IN TERMS OF VARIOUS STEPS INVOLVED IN RESEARCH	6-11
4	Dr. Shatrughay M. Kote Prof. Archana S. Giri	A Study on the Development of Epicondylar & Bipicondylar among the Deaf-Dumb and Normal Children between 8 to 14 Years	12-19
5	Dr. Vishal V. Deshpande Dr. Shatrughay M. Kote	PERSONALITY DEVELOPMENT: AN OVERVIEW	19-24
6	R. M. Thombre	DC Electrical Conductivity and Activation Energy of PbS, B ₂ O ₃ Glasses	25-28
7	Prof. Archana S. Giri Dr. Shatrughay M. Kote	COMPETITIONS FOR DISABLED CHILDREN: SAFETY MEASURES	29-33
8	Srinivas Bhandi	TQM Programmes and Quality Improvement in Higher Education	34-36
9	Blumathi K. B.	NEW TECHNOLOGY TRENDS IN SURVEY METHOD OF PRIMARY DATA COLLECTION	37-40
10	Prof. Atul Kharad Dr. Suresh S. Kawitkar	Financial Deepening: Way to Make Economy Sound	41-45
11	Prof. Dhonde Pingala Hemchandra	Interview as an Innovative Method of Data Collection	46-49
12	Dr. Suvidyan Mahesh Sarvankar	Innovation Research Topic in Emerging Era	50-52
13	Dr. Aditya S. Joshi	PREVENTION OF SPORTS INJURIES: A TASK FOR PLAYERS AND COCHES	53-59
14	Dr. Ajay Pethur Dr. Rajiv M. Jadhav	Critical Analysis of Cash Management and Car Finance Loan with special Reference to Jaika Motors	60-65

2

Critical Analysis of Cash Management and Car Finance Loan with special Reference to Jaika Motors

Author #¹ Dr. Ajay Pethe

Assistant Professor, MBA Dept.

Datta Meghe Institute of Engineering Technology & Research Sawangi(M),
Wardha

Author #² Dr. Rajiv M. Jadhav

Associate Professor

Lok Mahavidyalaya, Wardha-442001

ABSTRACT

This study based on the various aspects of cash management and financial reporting purposes. This study makes the use of descriptive research method to examine the importance, essence, influence, relationship, and impact of cash management on financial management and financial reporting of the concern business. It establishes the strong impact of cash management on corporate survival linkage. Cash management also ascertains the need for the use of net cash flows as measure of performance. Organizations should give cash management serious attention and make it a strategic partner, and also maintain a dedicated cash management module for cash management because accrual accounting concept is not adequate for cash management. Regulatory bodies should enhance disclosure requirements in respect of cash and cash equivalents to enhance transparency and effectiveness of creative cash management.

Key words: Real cash Planning, Notional cash planning, Multicurrency cash planning, Cross-border cash planning

INTRODUCTION:

Cash is one of the current assets of a business. It is needed at all time keeps the business going. A business concern should always keep sufficient cash to meet its obligation. Any shortage of cash will hamper the operation of concern and any excess of it will be unproductive. Cash is the most unproductive of all assets. While fixed assets like machinery, plant etc. And current assets such as inventory will help the business in increasing its earning capacity, cash in hand will add nothing to concern.

The objectives of cash management are straightforward - maximize liquidity and control cash flows and maximize the value of funds while minimizing cost of funds. The strategies for meeting such objectives include varying degrees of long-term planning requirements. Also, like everywhere in the world, much treasury activity in the Czech Republic is concentrated on cash management. This includes financing the corporation, administration of debts (loans, bonds, commercial paper

अनुक्रमणिका

- 1) कविपर्यं भा. रा. तांबे यांच्या काव्यातील नाट्यगीते
डा. मोहन सोनुरकर
- 2) रामसेवर्षे काव्यरंग व्हा निमीत्याने
डा. कविता राजामोज
- 3) तुकारामाची अर्धा शतका : काही समस्या
डॉ. म. इ. खोबे
- 4) कौशांबसुताचे गुडगुजन
डा. श्री. प्रदीप कारजकर
- 5) रामायणविराट तुकाराम
डॉ. रोचानदेव शिरो

Lecturer,
Lok Mahavidyalaya
WARDHA

Lecturer,
Mahavidyalaya
WARDHA

कविपर्यं भा. रा. तांबे यांच्या काव्यातील नाट्यगीते

डा. मोहन सोनुरकर
सौ. कविता राजामोज

राजकीय भा. रा. तांबे इतोर राजपरतन्नात मारले. त्या काळात अनुभवून आणि काननात आलेल्या नीटगतीत अनुभवानुभूत त्याची कविता परिचितानुसृत वेगवेगळी कवचे ऐताना दिवून वेते त्यांच्या काव्याचे विविध वेतु दिवून वेतात. कवी तांब्याची कविता विर्यक इतयड भावना प्रकट करते. तर कवी निस्तराचे राजज विजय रेवतते. कवी त्यांची कविता गुडगीताचे विर्यक होवून प्रकटते. तर कवी सामाजिक व राष्ट्रीय भावनांचा ती वेतुव करते. त्यांच्या कवितेतील कव्यात्मक दृष्टी व त्यांची कान्तव्यतायना. सौंदर्य विषयीची खडपड, त्यांची राज्ज स्वाभाविक भावा तांब्याचे वेगवेगळण स्पष्ट करते.

कवी कौशांबसुतांच्या सामाजिक कवीन जाणवेच्या कवितेपुजे त्या काळात भा. रा. तांबे यांचे काव्य प्रकटवले गेले असते अते वारते. परंतु तटीसुता भा. रा. तांबे यांचे काव्य इतर कवींच्या कवितेपेठत आतरे पारंपारिक ऋतुतीचे वैशिष्ट्य जोडतत राज्ज विकसित झाले आणि जनमानसाने त्यांच्या काव्यात एत काळात खीकारले.

कवी साकर रामसेवर्षे तांबे यांची विविध आतने कंठेव्या काव्य लेखनात सर्वतन्नाय व्यक्तीत भा. रा. तांबे यांची -
"जनपदमर राजगीत हाय" हाय।

वे जगत राज्ज काव्य काव्य ?

का ओडीनी ओडतत काव्य कवून दिवती अडे जरी त्या काळात कवी कौशांबसुत, कारकवी, आणि तने घांब्यातलली काव्यातयन कवणारे कवी असते तरी त्यांची खरी ओडतत त्यांच्या अणुवतुनय त्यांचे वेगवेगळण विविधता उरताना दिवती.

भा. रा. तांबे यांची आपल्या काव्यात अंगीकृततत नाट्यगीते हा प्रकार वेगवेगळता वैशिष्ट्यांची विकसित झालेला दिवून वेते. त्यांच्या नाट्यगीतांची भावा ही कवीची भावा खटत नाही. तर ही भावा त्या नाट्यगीतात काव्याचे भाव प्रकट कलवती उरते. नाट्यगीतातील काव्याविषयत ताताकताला स्वगत, खंड, निवेदन, अला विविध आतने परती काव्याला गरज असेल अला कव्यातीने ताताकतेले दिवून वेते. त्या काळात मराठी कविता आपल्या अहम भावनेने विकसित होत असताना तांबे यांनी त्याही काळात नवी उरवी अडी नाट्यगीत ताना आपल्या काव्यातून केलेली दिवून वेते. त्यांची नाट्यगीते भावपूर्ण आणि उरकट असल्याचे दिवून वेते.

नाट्यगीतात खणजे सागरत होडन दूननाय्या भावना आपल्या भावून त्या गीतल्याने रंगवणे, तांब्यांची नाट्यगीता हा काव्य प्रकार खीकारला परंतु त्यात ख पणा प्रकटतत त्यांची नाट्यगीते प्रेमाची नाट्यी कवताना दिस्तते. अनुभव त्यांची नाट्यगीते परतलेला प्रकट होवू रंत नाही तांब्याचे विकसित त्यांच्या नाट्यगीतात अतरे असते का ? 'दुष्ट हिल नागरी' कवीत प्रेमजवतने विकसित निवारेत्या नाट्यगीते

Lecturer,
Lok Mahavidyalaya
WARDHA

VIDYASHREE ISSN NO. 2318 7153

कला, साहित्य व विज्ञान शास्त्रीय संशोधनपत्र सेवा
व इतर साहित्य साहित्य प्रकाशित करणारी त्रैमासिक

विद्याश्री

त्रैमासिक

जानेवारी : एप्रिल : जुलै : ऑक्टोबर

संपादक :

प्रा. डॉ. डी. एन. कळवे

शोधनिबंध (Research Paper)**POVERTY OF INDIA: A STUDY****Prof. Dr. Rajio Jadhao**Associate Professor in Commerce
Lok Mahavidyalaya, WardhaAbstract

Poverty may be known as a state symbol in less developed countries. Lester R. Brown in his book 'World without Borders' explains poverty thus; "Unfortunately it is not an economic abstraction, it is a human condition. It is despair, grief and pain. It is the despair of a father with a family of seven children in a poor country when he joins the swelling ranks of unemployed with no prospects of unemployment compensation. Poverty is the longing of a young boy playing outside a village school but unable to enter because his parents lack a few rupees needed to buy text books" This is the grim, spectacle of poverty. India is a poor country. We can see easily this picture of uneducated, hungry and poverty stricken people also in India. Mass poverty is one of the important characteristics of the Indian economy. In India, due to abject poverty about half of our population lead a miserable life.

INTRODUCTION

Since the 1950s, the Indian government and non-governmental organisations have initiated several programmes to alleviate poverty, including subsidising food and other necessities, increased access to loans, improving agricultural techniques and price supports, and promoting education and family planning. These measures have helped eliminate famines, cut absolute poverty levels by more than half & reduced illiteracy and malnutrition.

The presence of a massive parallel economy in the form of black (hidden) money derived from foreign aid has also contributed to the slow pace of poverty alleviation in India. Although the Indian economy has grown steadily over the last two decades, its growth has been uneven when comparing social groups, economic groups, geographic regions, and rural and urban areas. Between 1999 and 2008, the annualised growth rates for Gujarat, Haryana, or Delhi were much higher than for Bihar, Uttar Pradesh, or Madhya Pradesh. Poverty rates in rural Orissa (43%) and rural Bihar (41%) are among the world's most extreme.

Despite significant economic progress, one quarter of the nation's population earns less than the government-specified poverty threshold of ₹32 per day (approximately US\$ 0.6).

According to a 2010 World Bank report, India is on track to meet its poverty reduction goals. However by 2015, an estimated 53 million people will still live in extreme poverty and 23.6% of the population will still live under US\$1.25 per day. This number is expected to reduce to 20.3% or 268 million people by 2020. However, at the same time, the effects of the worldwide recession in 2009 have plunged 100 million more Indians into poverty than there were in 2004, increasing the effective poverty rate from 27.5% to 37.7%.

As per the 2001 census, 35.5% of Indian households availed of banking services, 35.1% owned a radio or transistor, 31.6% a television, 9.1% a phone, 43.7% a bicycle, 11.7% a scooter, motorcycle or a moped, and 2.5% a car, jeep or van; 34.5% of the households had none of these assets.⁽¹⁹⁾ According to Department of Telecommunications of India the phone density reached 73.34% by December 2012 and has an annual growth decreased by -4.58%.⁽²⁰⁾ This

6

A study of factors affecting purchase of Green products."

Prof. Yogesh Ramdas Raut

Assistant Professor

Sinhgad School of Business Studies, Narhe, Pune -41

Dr. Avinash M. Sahurkar

Designation: Associate Professor

LokMahavidyalaya, Wardha

Abstract

Today's consumers are becoming more concerned about how their purchase affects the environment. This concern has given rise to the concept of Green products. Numerous studies have been conducted in the developed countries to understand the various factors which can be used to predict the purchase of green products. This study is an attempt with studying the same in Indian scenario. The study has used both descriptive and empirical research design. Convenience sampling under non-probability sampling was used. The primary data was collected through a structured questionnaire from consumers of Pune. Pearson's chi-squared test was employed to study if there is any relationship between age, gender, education and marital status and purchase of Green products. The study found no relationship between age, gender, education and purchase of Green products. However, only marital status was found to have relationship with purchase of Green products.

Keywords: age, education, gender, Green products, marital status, purchase.

Introduction

Today's consumers are concerned about the environment like never before. This has resulted in the emergence of the concept of "Green Marketing". The word Green Marketing came into prominence in the late 1980s and early 1990s. The American Marketing Association (AMA) held the first workshop on "Ecological Marketing" in 1975. The proceedings of this workshop resulted in one of the first books on green marketing entitled "Ecological Marketing".

The research study of Nimse et al. (2007) defined green products as those that use recyclable materials, least wastage, and reduce the use of water and energy, and generate less toxic substances. Thus, green products which are also known as environmentally friendly or ecological products are bringing less harmful effect to human and environment and offer more long-term practical development opportunities from a social and economic perspective. Example of green products is alternative fuel vehicles and hybrids, Solar Photovoltaic, organic agricultures, green or organic personal care items and beauty products. (U.S Department of Commerce Economics and Statistics Administrations April, 2010)

Many studies conducted reveal that consumer concern about the environment has steadily increased all over the world in the past two decades. But these studies have been mainly carried out only in highly developed countries. There is absence of such studies in developing countries like India. Hence this research is being conducted to find out the relationship between various demographic factors with the purchase behaviour of green products. Pune is one of the largest cities in India; and as a result of its many colleges and universities, it is emerging as a prominent location for IT and manufacturing. Pune has the seventh largest metropolitan economy and the sixth highest per capita income in the country. Hence Pune has been aptly selected for this research.

Literature Review

Chan, T. S. (1996) conducted a study on buying behaviour of Canadian and Hong Kong female supermarket shoppers. He found that younger consumers were more likely to respond to products that are environmentally friendly. The researcher used 10 statements related to purchase behaviour that focused on reduced usage, reusability and recyclability of products. Five of the statements were related to specific products.

Laroche et al (2001) studied consumers located in neighborhoods in a large North American city where recycling programs were available and advertised. They used five questions measuring behaviours

Sachin Chandrakant Vyavhare, Assistant Professor

Sinhgad School of Business Studies, Pune- 411041

Dr. Avinash M. Sahurkar, Associate Professor

Lok Mahavidyalay, Wardha

ABSTRACT

Burnout is intimately linked to and often used interchangeably with the term stress. It was Freudburger who coined the term burnout; burnout syndrome is a consequence of prolonged stress, primarily characterized by physical, emotional and attitudinal exhaustion. Different psychologists discovered it differently; prominent among them are Cherniss, Meier and Maslach. This study was carried out to gauge the enormity of burnout syndrome among B-School teachers who are working in management institutes in Pune city. Findings are reported from the sample of 98 teachers working in 20 B-schools in Pune city, this study shows that how much B-School teachers are affected in the dimensions of burnout viz; emotional exhaustion (EE), depersonalization (DP) and personal accomplishment (PA).

KEYWORDS: Burnout syndrome, Emotional Exhaustion, Depersonalization, Personal accomplishment, B-School Teachers

Introduction

Life is a race and every human desires to be ahead of his counterparts, his struggle for this starts right from his birth and ends with him, some people become use to this system and work harder for their success, but some people get frustrated from this rat race and feel callous, become emotionally exhausted, same thing is happening with teachers, sometimes they feel emotionally deprived, aggravated, immobilized, hopeless, isolated and being trapped and even felt that they are failed at what they are doing. When a person feels low and has lost faith in him, it is known as burn out. It was Freudenberger (1974), who conceived the term Burnout, he stated that "Burnout occurred in highly motivated individuals who react to stress by overworking until they collapsed", and Maslach (1981) stated that "An individual's response to chronic everyday stress rather than to occasional crisis." However Maslach, (1982) argued that there are three core aspects of Burnout, which are commonly included in all, are:

- Emotional Exhaustion,
- Depersonalization
- Feeling of low personal Accomplishment.

Actually burnout is a state of prolonged stress resulting in emotional drain, low self-esteem and self concept and severe depression, Emotional Exhaustion is a state where emotional resources are worn-out and the person is unable to give his maximum at the psychological level, Depersonalization

© Emerald Group Publishing Limited. This article is intended to provide an early view of the journal. It is subject to the International Journal of Management and Social Science

International Journal in Management and Social Science

<http://www.ijmss.net.in> email id- ijmss@gmail.com

Page 93

VOLUME 6, ISSUE 11, NOVEMBER (2015) ISSN 0976 - 6502 (PRINT), ISSN 0978 - 6503 (ONLINE)

INTERNATIONAL JOURNAL OF MANAGEMENT (IJM)

JOURNAL IMPACT FACTOR (2015): 7.9270 CALCULATED BY
GLOBAL INSTITUTE FOR SCIENTIFIC INFORMATION (GISI)
(www.jifactor.com)

HIGH QUALITY PEER REVIEWED REFEREED SCIENTIFIC, ENGINEERING & TECHNOLOGY,
MEDICINE AND MANAGEMENT INTERNATIONAL JOURNALS

PUBLISHED BY

International Association for Engineering and Management Education (IAEME)
Plot: 03, Flat- S 1, Poomalai Santosh Pearls Apartment,
Plot No. 10, Vaiko Salai 6th Street, Jai Shankar Nagar, Palayakkam, Chennai - 600 041

INTERNATIONAL JOURNAL OF MANAGEMENT (IJM)

Volume 8, Issue 11, November (2015)

ISSN 0976-6502 (Print Version)

ISSN 0976-6510 (Online Version)

JOURNAL IMPACT FACTOR (2015): 7.9270 CALCULATED BY
GLOBAL INSTITUTE FOR SCIENTIFIC INFORMATION (GSI)

(www.jifactor.com)

TABLE OF CONTENTS

S.NO.	ARTICLE ID	TITLE OF THE PAPER	AUTHORS	PAGES
1	IJM_06_11_001	AN EMPIRICAL EXAMINATION OF LIQUIDITY RISK MANAGEMENT WITH SPECIAL REFERENCE TO VIJAYA BANK	Dr. SHIVAKUMAR DEENE	1 - 18
2	IJM_06_11_002	IMPACT OF DEMOGRAPHIC VARIABLES ON SERVICE QUALITY DIMENSIONS OF MOBILE VALUE ADDED SERVICES	B. G. K. MURTHY, Dr. A. SATISH BABU and Dr. B. NAGARAJU	19 - 29
3	IJM_06_11_003	A STUDY OF PROFESSION RELATED PROBLEMS FACED BY PROFESSIONALS IN INFORMAL (UNORGANIZED) SECTOR OF NAGPUR DISTRICT	Prof. ANANTRKUMAR D. GADRE and Dr. RAJIV M. TADHAO	30 - 36
4	IJM_06_11_004	A STUDY OF PERCEPTION ABOUT "MAKE IN INDIA" AMONG COLLEGE STUDENTS	Dr. ARVIND NARAYAN CHAUDHARI	37 - 44
5	IJM_06_11_005	IS THE GROWTH STORY OF RURAL INDIA REAL? OR IS IT WAITING FOR ITS SHARE OF REFORMS?	Prof. ANSHU K. RAVI	45 - 50

A STUDY OF PROFESSION RELATED PROBLEMS FACED BY PROFESSIONALS IN INFORMAL (UNORGANIZED) SECTOR OF NAGPUR DISTRICT

Prof. Anantkumar D. Gadre

M.Com., M.Phil., Net., B.Ed., M.ed.,

Assistant Professor, Suvakal Patil's Art & Commerce College,
Pulgaon, Wardha, Maharashtra.

Dr. Rajiv M. Jadhao

M.Com., M.Phil., P.h.d.,

Associate Professor and Head, Department of Commerce,
Lok Mahavidyalaya, Wardha, Maharashtra.

ABSTRACT

The aim of present study is to highlight problems faced by professionals in unorganized sector. Data was collected through self-prepared questionnaire from total 500 unorganised sector professionals (hawkers, peddlers and street vendors) in Nagpur District. Descriptive analysis was used to analyse the primary data obtained from the 500 individual samples. The study showed that significant percentage of professionals were suffered from threat of change in location, insufficient space for business, harassment from Government specially municipal employees/officials, harassment from anti-social elements, insufficient business facilities and rules and regulations. However the problems such as insecurity for goods, environmental problems due to rain and temperature, health problems due to pollution and loss of goods due to some incidences had not affect the business of unorganised sector professionals severely.

Key words: Unorganised Sector, Problems, Professionals

Cite this Article: Prof. Anantkumar D. Gadre and Dr. Rajiv M. Jadhao, A Study of Profession Related Problems Faced by Professionals in Informal (Unorganised) Sector of Nagpur District *International Journal of Management* 6(11), 2015, pp. 30-36.

<http://www.iaeme.com/IJM/issue.asp?IType=IJM&VType=6&IType=11>

IJRSSIS

ISSN No. 2347-8268 (Online), ISSN No. 2347-8269 (Print)

International Journal of Researches in Social Science & Information Studies

Special Issue (3), Vol. III, Sept. 2015

National Inter disciplinary Seminar On
**SIGNIFICANCE OF LANGUAGE AND
SOCIAL SCIENCE IN THE AGE OF
INFORMATION TECHNOLOGY**

राष्ट्रीय अंतर-विषयक
सम्मेलन पर
भाषा और समाज विज्ञान
में सूचना प्रौद्योगिकी का महत्व

4th September, 2015

Organized by

NAAC 'B' ACCREDITED WITH 4 STARS

SEVADAL MAHILA MAHAVIDYALAYA

Place for Digital Learning & Research, Shivajinagar, (Mumbai)
Bakardare Square, Outer Road, Nagpur - 440 024 (M.S.)

Registration No. MH-010112 (B)
VISHWASHANTI MULTIPURPOSE SOCIETY

Global Peace & Multipurpose Society
NAGPUR, M.S. INDIA

Website: www.vmsindia.org

COSMOPOLITANISM IN AMITAV GHOSH'S *RIVER OF SMOKE*

Mahendra Sahare

Assistant Professor, Lok Mahavidyalaya, Wardha

Today the wave of global cosmopolitanism has widely pervaded the planet as a cocentric world of national societies extending to the global societies. The concept is based on shared morality where boundaries between nations, states, cultures or societies are irrelevant -- to form culture of mutual respect. It involves compassion and understanding to protect and live in harmony with all... (Tosh Khat Namh, *Sang Peace* 88) Recently, it encompassed the idea of progress that is compatible with neo-liberal forms of governance and free market forces of competition. It has certainly made useful interventions into stagnant, state controlled economies and politics and has proved incentive for many societies. A global cosmopolitanism is celebrant of cultural plurality and peripheral locations of peoples to produce healthy profit margins within metropolitan societies. The nations participated in such multicultural multinational terrain affirm their commitment to diversity at home and abroad.

The last two or three decades have seen more people living across or between national borders than ever before as a result of families and civil war, immigrant, refugees or minorities who live in the midst of the metropolitan centers in the North and South represent the most tangible and proximate presence of the global or transnational world as it exists within national societies. When we talk of the ever-expanding boundaries and territories of the global world, we must not fail to see how our own intimate, indigenous landscape should be re-mapped to include those who are its new citizens, or those whose citizenry presence has been annihilated or marginalized.

The objective of the study is to show how Amitav Ghosh's *River of Smoke*, with the theme of migration created the new life, opportunities and social structure. It is attempted to show that populace from varied origins -- locale, social, religious, cultural, linguistic -- have positive impact regarding the process of crossing border and thus forming nucleus of selected cosmopolitan society.

River of Smoke, the second book in Amitav Ghosh's ambitious *Imperial Trilogy*, is one of the most inspired explorations of global encounters by a 21st-century writer. Like other novels of Amitav Ghosh, *River of Smoke* also foregrounds the compelling theme of travel, migration and crossing presumed borders as consequence of voluntary vested interests and forced exile. The book follows the path of the opium to its trade in Canton. The myriads of migrants, range of locations, social strata, religio-cultural and linguistic backgrounds formed the cosmopolitan society in Canton in 1830.

A Kwame Anthony Appiah states "the possibility of a cosmopolitan community in which individuals from varying locations (physical, economic etc.) enter relationships of mutual respect despite their differing beliefs (religious, political etc.)" (Appiah, 23). The heterogeneous world of the Indian Ocean trading community is clearly illustrated in the novel, with discursions into botany, painting, and the varied food available in each port. Ghosh has presented the history of Canton and, within it, of Fanqui-town, a tiny foreign enclave on the edge of a formidable but mysterious civilization that is beginning to resent the corruption of its people by opium. The outpost is populated by traders from around the world (but dominated by the agents of the East India Company) and surrounded by a flotilla of boats that ferry smuggled goods and serve as eating and pleasure houses. Although so small it's "like a ship at sea," Fanqui-town is, in one observer's memorable description, "the last and greatest of all the world's caravansaries." (RS, 185)

At the centre of Ghosh's story stands a man who owes his life to Canton: Bahram Modi, a Parsee merchant from Bombay. One of the few independent Indian businessmen in a trade controlled by the East India Company, he is both insider and outsider. As an Indian, Bahram finds himself caught between East and West in more ways than one, and his position provides a unique vantage point to the various conflicts brewing in Canton.

A Study on Purchase of Green Products in Pune

¹Dr. Avinash Sahurkar, ²Yogesh Raut

¹Associate Professor, Lok Mahavidyalaya, Wardha, India

²Assistant Professor, STES's Sinhgad School of Business Studies, Narhe, Pune, India

Abstract: This article intends to find whether the age and gender of the person has an influence on consumer behavior. The present study comprises a sample from Pune in India. It tries to find out people's interest about environment, when 'green' has become the buzzword. Pune being an economically well developed city has also emerged as an education hub. This research study aims to be of help to marketers to sell their green products to the consumers, by helping them to identify the profile of the Green Consumers.

Keywords: Age, Gender, Green products.

I. INTRODUCTION

Environmentally responsible or "green" marketing refers to the satisfaction of consumer needs, wants, and desires in conjunction with the preservation and conservation of the natural environment. Considered an oxymoron by many environmentalists (because it still promotes consumption), green marketing manipulates the four elements of the marketing mix (product, price, promotion and distribution) to sell products and services offering superior environmental benefits in the form of reduced waste, increased energy efficiency, and/or decreased release of toxic emissions.

Green Marketing and its evolution

Green marketing is the marketing of products that are presumed to be environmentally safe (AMA). The basic idea is that customers are provided with information of the environmental effect of the products and they can and use this information while deciding which product to purchase (Yogita Sharma, 2011)[1]. Green Marketing can be termed as a process of safeguarding the nature or environment by making the customer to use or consume those products which do not harm the environment. It can also be defined as the process by which every human is doing his bit to have a sustainable environment.

The evolution of green marketing can be divided in three phases:

1. The first phase was termed "Ecological" green marketing. During this period all marketing activities were concerned to solve environment problems and provide remedies for such problems.
2. The second phase was "Environmental" green marketing and the focus shifted to clean technology that involved designing of innovative new products, which takes care of pollution and waste issues.
3. The third phase was "Sustainable" green marketing. It came into prominence in the late 1990s and early 2000.

Many studies reveal that consumer concern about the environment has steadily increased all over the world in the past two decades. These studies are mainly carried out in highly developed countries which are major contributors to environmental degradation. There is a need of such a research in developing countries like India. As per Copenhagen Climate Talks on 5th Dec. 2009, India is one of the world's biggest emitters of carbon dioxide - a greenhouse gas blamed for global warming. The present study includes selection of a sample from Pune in India, and tries to establish the relationship between age, gender and purchase of green products.

JOURNAL

ISSN-2279-0349

New Interdisciplinary National Research Journal

Vol. IV, Issue - II, April 2015 - Sept. 2015

An Interdisciplinary Journal for
Arts,
Social Science,
Management &
Science

New Interdisciplinary National Research Journal

Vol. IV, Issued -II, April, 2015 - Sept. 2015

ISSN : 2279-0349

1	A study on the use of e-HRM in social media for managing people Tulshidas G. Mirge	1
2	Innovation and Sustainable Development in India C.S.Dhoke	7
3	Studies on biological control of Bacterial spot of <i>Punica granatum</i> by using Endophytic Bacteria. Sopan B. Chavan	11
4	Comparative Studies for the Presence of <i>Escherichia coli</i> , <i>Proteus vulgaris</i> and <i>Klebsiella pneumoniae</i> Responsible for Corneal Ulcer Jain D. N., Musaddiq M.	19
5	Learning Behavior of Home Science Students and their Academic Achievement Jyoti Mankar	24
6	Dependencies in the Fifth Normal Form of Relational Databases and Database Management Systems Hemant S. Mahalle	28
7	Detection of Adulterant in Milk by Kit method Javed Khan & M. Musaddiq	30
8	Information Retrieval From Internet Web Sources: Using Web Content Mining Hemant S. Mahalle	33
9	The Place of India's Higher Education in The World Baljit Kaur R.Oberoi	36
10	Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana: A Financial Inclusion In India R.K.Shaikh	40
11	Comparative Study of Water Quality of Tapti River in Burhanpur District, Madhya Pradesh, India. Sheetal Patel, M. Musaddiq, G. N. Budhlani	46
12	Neonatal Sepsis due to <i>Staphylococcus</i> : Frequency and Antibiotic Sensitivity Sohail S. Khan, M. Musaddiq	53
13	Social Media: An overview Vina. J. Warade	56

14	Political Participation of Banjara in The Panchayat Raj System In Vidarbha Ajabrao D. Jadhao, J. H. Pawar	61
15	India and its Neighbour Countries Vilas Aghav	66
16	SWOC Analysis of Crop Insurance In India Sangita M. Shegokar	72
17	The Challenges of Mobile Banking in India Prashant M. Pisolkar	73
✓ 18	Trauma of Expatriation: A Study of Dimple in Bharati Mukhejee's Wife Suchitra S. Patne	79
19	m-Commerce Trends in India A. M. Raut	85
20	Critical Problems of Women Entrepreneurship in Rural India Ulhas N. Medshikar	90
21	Preliminary Phytochemistry of Some Common Medicinal Plants Rupali Shirsat, Jaishree Jasutkar and Prajwal Bogawar.	93
22	A case study of Assessing Impact of Organic farming on yield of some common crops D. K. Koche and S. B. Chavan	96
23	Floristic Diversity of Akola Region (MS) India D. G. Bhadange and D. K. Koche	98
24	A Pragmatic Study on Performance of Mutual Fund Schemes of India Dr. Jyoti H. Lahoti	102
25	राष्ट्रीय प्रकल्प व विस्थापन पुनर्वसन समस्या गणेश आर. गाडेकर	107
26	कायदेभंगाने आंदोलन - जमनालाल बजाज यांची भूमिका नरेश कवाडे	115
27	आदिवासींचे सामाजिक व सांस्कृतिक जीवन लोकेश बी. नंदेश्वर	119
28	सावित्रीबाई फुले व पीडिता रमाबाई यांचे शैक्षणिक कार्य सरिता गणराज	124
29	ज्ञानेश्वरीतील लोकतत्त्व एक आकलन शशिकांत वि. काळे	129

Trauma of Expatriation: A Study of Dimple in Bharati Mukherjee's *Wife*

Suchitra S. Patne

Head, Department of English

Lok Mahavidyalaya, Wardha

suchitra.patne@yahoo.com

The major literary works of Bharati Mukherjee have highlighted the immigrant anxiety, their problems and the trauma they suffer due to cultural clash. All immigrants, including men and women, Asian and Europeans became the victims of these cultural conflicts. Transplantation of human beings from one cultural world to another is always painful and it is more painful to the female immigrants. Mukherjee's novels have in general female protagonists as the central characters. She portrays the transformation of women when they pass through the process of immigration. She tries to vivify the image of those women who have tried to assimilate the alien culture and have tried to accept changed identity overthrowing the Indian cultural heritage in which they took their first breath. What is more important in them is their spirit with which they overthrow their old culture and adjust themselves with the new surrounding. In the process of immigration no doubt that her women protagonists find themselves in a cultural dilemma and ultimately they face loneliness, despair, alienation and frustration, many times resulting to psychological imbalances too.

Mukherjee's protagonist, Dimple Dasgupta of her novel *Wife* (1975) stands out as a unique fictional creation. Dimple is a Bengali woman from Calcutta who is preoccupied with America. She migrates to America after her marriage with Amit Kumar Basu. Because of sudden transportation from Calcutta to New York, she is trapped between two cultures. Mukherjee deals with the experience and fate of the immigrant wife Dimple Dasgupta. She also portrays the tragic life of the female protagonist uprooted and exiled from her culture and transplanted into an entirely alien culture. Thus immigration leads

New Interdisciplinary National Research Journal

An Interdisciplinary Journal for Arts, Social Science, Management and Science

Chief Editor

Dr. Jiwan H. Pawar

Advisory Board

Dr. S.G. Bhadange
Principal, Shri Shivaji College, Akola
Dr. S.P. Deshmukh
Vice Principal, Shri Shivaji College, Akola
Dr. Alka Deshmukh (Nagpur)
Dr. D.G. Bhadange
Dean, Science Faculty SGB Uni. Aml.
Dr. Shalendra Devlanekar (Mumbai)
Dr. Musaddique Khan (Akola)
Dr. Zia Khan (Akola)
Dr. Vilas Aghav (Hingoli)
Dr. Shubhaggi Rathi (Bhusawal)
Dr. Sunil Shinde (Parbhani)
Dr. R.Y. Mahure (Nagpur)
Dr. V.J. Reddy (Hydrabad)
Dr. Jogendra Gawal (Nagpur)

Editorial Board

Dr. R.M. Bhise
Dr. A.M. Raut
Dr. Pandit Chavhan
Dr. M.R. Ingle
Dr. A.S. Raut
Dr. K.S. Khandare
Dr. A.B. Kale
Dr. S.M. Tundurvar
Dr. Jayant Bobde
Dr. G. V. Korde
Dr. Dipak Koche
Dr. Rupali Shirsat
Dr. Hemant Sapkal
Dr. Rekha Lande
Dr. Vakil T. Shaikh

Editorial Office

Pandit Jawaharlal Nehru Study Center

Shri Shivaji Arts, Commerce & Science College, Akola 444 003

- Decision of the Editorial Board will be final for selection of the papers for publication.
- No part of this publication may be reproduced in any form or by any means or used by any information storage and retrieval system without written permission from the copyright owner.
- Opinions expressed in the articles, research papers are those of contributors and do not necessarily reflect the views of research journal of NNRJ editorial board. The Editorial Board is not responsible for any consequences resulting from any information/misinformation contained therein.

Subscription

	Individual	Institution
Annual	Rs. 500	Rs. 600
2 Years	Rs. 800	Rs. 900
3 Years	Rs. 1,200	Rs. 1,400
5 Years	Rs. 1,500	Rs. 1,600

14	Political Participation of Banjara in The Panchayat Raj System In Vidarbha Ajabrho D. Jadhao, J. H. Pawar	61
15	India and its Neighbour Countries Vilas Aghav	66
16	SWOC Analysis of Crop Insurance in India Sangita M. Shegokar	72
17	The Challenges of Mobile Banking in India Prashant M. Pisolkar	75
18	Trauma of Expatriation: A Study of Dimple in Bharati Mukhejee's Wife Suchitra S. Patne	79
19	m-Commerce Trends in India A. M. Raut	85
20	Critical Problems of Women Entrepreneurship in Rural India Ulhas N. Medshikar	90
21	Preliminary Phytochemistry of Some Common Medicinal Plants Rupali Shirsat, Jaishree Jasutkar and Prajwal Bogawar.	93
22	A case study of Assessing Impact of Organic farming on yield of some common crops D. K. Koche and S. B. Chavan	96
23	Floristic Diversity of Akola Region (MS) India D. G. Bhadange and D. K. Koche	98
24	A Pragmatic Study on Performance of Mutual Fund Schemes of India Dr. Jyoti H. Lahoti	102
25	राष्ट्रीय प्रकल्प व विस्थापन पुनर्वसन समस्या गणेश आर. गाडेकर	107
26	कायदेभंगाचे आंदोलन - जमनालाल बजाज यांची भूमिका नरेश कवाडे	115
27	आदिवासींचे सामाजिक व सांस्कृतिक जीवन लोकेश बी. नंदेस्वर	119
28	सावित्रीबाई फुले व पंडिता रमाबाई यांचे शैक्षणिक कार्य सरिता गणराज	124
29	ज्ञानेश्वरीतील लोकतत्व एक आकलन शशिकांत वि. काळे	129

सावित्रीबाई फुले व पंडिता रमाबाई यांचे शैक्षणिक कार्य

प्रा. सरिता गणराज

इतिहास विभाग प्रमुख

लोक महाविद्यालय, यर्वा

saritag@rediffmail.com

8446141868

काही थोर व्यक्ती जन्माला येतात आणि मुळातच असलेल्या अलौकिक गुणांनी सान्या समाजालाही मोठेपणा प्राप्त करून देतात. सावित्रीबाई अशाच थोर होत्या. एकोणविसाव्या शतकात अंधग्रधने आणि अज्ञानाने निश्चेष्ट समाजाला ज्ञानसूर्याचा प्रकाश दाखविणारी क्रांती ज्योती सावित्रीबाई जनकल्याणाच्या मार्गावर अपमानाचे काटे दूर करीत न डगमगता खंबीरपणे अखेरपर्यंत चालत राहिल्या. भारतातील पहिली शिक्षिका, मुख्याध्यापिका, सामाजिक क्रांतीच्या प्रणेत्या, स्त्री मुक्ती आंदोलनाची युगकर्ती आणि जातीभेदास जबरदस्त विरोध करणारी थोर कार्यकर्ती, महात्मा फुले यांनी आपल्या दिव्य ज्ञानाच्या ज्योतीने प्रज्वलित केलेली एक तेजस्वी ज्योत, जी स्वयं प्रकाशित झाली आणि स्वयंप्रकाशाने तळपत असतांनाच त्या क्रांतीज्वालेने स्त्रियांना व दीन दुबळ्यांना इतकेच नाही तर सान्या समाजालाच प्रकारामय केले.

१९४८ साल भारताच्या दृष्टीने महत्वाचे ठरले आहे. या काळात भारतात लॉर्ड डलहौसीची कारकिर्द होती. त्यांनी पोस्ट, रेल्वे, शिक्षण या क्षेत्रात सुधारणा केल्या. याचवेळी इंग्लंड, अमेरिका या क्षेत्रात सामाजिक हक्क व न्याय यासाठी चळवळी झाल्यात आणि याचकाळी फुल्यांनी पुण्यात मुलींची शाळा सुरू करून एक नवे युग सुरू केले. ही भारतीय व्यक्तीने भारतीय मुलींसाठी काढलेली पहिली शाळा असून सावित्रीबाई या भारतातील पहिल्या भारतीय शिक्षिका आहेत.

१ जानेवारी १९४८ रोजी पुण्यात बुधवार पेठेतील मिडे काड्यात मुलींची शाळा चालू झाली. सावित्रीबाई ह्या शाळेच्या पहिल्या शिक्षिका आणि पहिल्या मुख्याध्यापिका झाल्या. प्रथम ज्योतिबांनी आपल्या मित्रपरिवारातील मुलींची नावे शाळेच्या पटावर दाखल केली. १/१/१९४८ रोजी दाखल केलेल्या मुलींची नावे पुढील प्रमाणे - अन्नपुर्णा जोशी, सुमती मोकाशी, दुर्गा देशमुख, माधवी धने, सोनु पवार, जानी करंडले. पालक पहिल्यांदा या शाळेत मुली पाठविण्यास घाबरत असत. परंतु जोतिबा आणि सावित्रीबाई या दोघांनी पालकांच्या भेटी घेऊन त्यांची मते अनुकूल बनविण्यात यश मिळविले. त्यामुळे दिवसेंदिवस मुलींची संख्या वाढत गेली. पुण्यात मात्र हल्लकलोळ माजून राहिला. कलियुग आले, धर्म बुडाले, कली मातला अशा सनातन्यांनी कोल्हेकुई सुरू केली. परंतु हाताने जसा सूर्य झाकता येत नाही तसे हे कार्य थांबविता आले नाही. अशा प्रकारात त्यांनी या विरोधात न जुमानता आपल्या शाळेचे कार्य चालूच ठेवले. विद्यार्थीनींची संख्या हळूहळू वाढू लागली.

सुरुवातीला स्वतः जोतीराव त्या मुलींच्या शाळेत शिक्षक म्हणून विना वेतन काम करीत होते. त्यांच्याच सारखा विना वेतन काम करणारा शिक्षक त्यांना पाहिजे होता. त्यासाठी त्यांची दिवसरात्र घडपड चालली होती. परंतु त्या काळच्या प्रथेनुसार स्त्री शिक्षणासारखा अपवित्र व अधर्म कार्यात त्यांना कोण मदत करणार? इतकेच नाही तर कोणी असे कार्य करण्यास तयार झालाच तर त्याला विरोध होऊन त्यांची समाजात छी: थू होई. त्यामुळे प्रत्येक

13
ISSN : 2278-9308

Sanshodhan Samiksha

Humanities, Social Sciences, Commerce,
Education, Law and Language
Monthly Peer Reviewed International Research Journal
Special Issue November - 2015

- Chief Editor - Prof. Virag S. Gawande
- Editor - Dr. Sanjay J. Kothari
- Editor - Dr. Dinesh W. Nichit

- PUBLISHED BY -

ADHAR SOCIAL RESEARCH & DEVELOPMENT TRAINING INSTITUTE, AMRAVATI, MS.

INDEX
SECTION (A) - ENGLISH

Sr. No	Author	Title of Research Paper	Pg.No
1	Dr. Shalini Manikrao Guldeokar	The Impact of Self Help Group in Changing Status of Women in Ketkawale Village, Purandar Taluka, District Pune.	1
2	Ms. Aher Varsha Sahebrao	A Feminist Study of Arundhati Roy's 'The God of Small Things	6
3	Dr. Mukund Ramdas Datir	Role Of RBI In The Reform Period	10
4	Dr.Prashant M.Patil	Role of Reserve bank of India in the Reform period	18
5	Anuradha S. Ohal Revati M. Newaskar	Demographic Characteristics of Pune District and Human Resource Development	22
6	G.Y.Wankhade	Economic Dimensions of Poverty, Migration and Environment	29
7	Ramesh Purushottam Bawankar	Impact of the world trade Organisation on the Indian Economy	33
8	Dr.Raju Ghanshyam Shrirame	Food Security In India - What Is Reality & Prospectus	38
9	H.A. Ekbote	Impact of w.t.o. on Indian Economy	44
10	Prof. Sarita U Chandankar Dr. Sanjay Singh	Currents of feeling, our natures : The mobile psyche in the egoist	48
11	P.Mallu	E-banking: The Indian scenario	53
12	Prof. Shivaji Tuppekar	Sustainable Livelihoods of Tribal Women: Issues and Challenges	57
13	Nishant Ashokrao Chikate	Impact of reservation on women Empowerment	62
14	Vandana V. Fulzele	Childhood obesity and low Self -Esteem	66
15	Prof. Dr. Mohan Chougule	Scottish Independence Referendum	71
16	Dr. Sou. Patil Parvati Bhagwan	Women, environment and economic development	74
17	Dr. Patil Bhagwan Shankar	Wto and its impact on the different sectors of the Economy	78
18	Suchitra S. Patne	Bharati Mukherjee : From Expatriation to Immigration	83
19	Archana Manikrao Potey	Breastfeeding practice in Korku Tribal of Melghat, Maharashtra	89
20	prof. akshata amitkumar gawade	Aanjeevani seva trust: The trust of rural people: with special reference to joida taluka.	96
21	Sanjay M. Nandagawali	Linguistics and Status of English in Rural India	98

Bharati Mukherjee : From Expatriation to Immigration

Suchitra S. Patne

Head, Department of English Lok Mahavidyalaya, Wardha

As Bharati Mukherjee is an Indian born American novelist, short-story writer, non-fiction writer and journalist, she takes up the life of the Indian immigrants in the U.S.A. as the central matter of most of her novels and short stories. In her novels, she explores the theme of migration and transformation. The immigrants have one desire in common, that is to settle down in America. So, as immigrants, they undergo a process of adjustment and transformation of their personalities. Mukherjee journeys through the different phases such as stages of expatriation, transition and immigration. Her works reveal her embattlements with the ethos, cultures and people of the country where she was born (India) and the land of her adoption (America). Nagendra Kumar puts it thus:

There has been an 'on-going quest' from expatriation to immigration in her writings. Her major concern as a writer has been the life of South-Asian expatriates / immigrants in the U.S.A. and Canada and the problem of Acculturation and Assimilation (Kumar 16).

Mukherjee focuses upon sensitive protagonists who lack stable sense of personal and cultural identity. She is curious about the survival of her protagonists in the new surroundings. She is concerned about making her picture of Indian life intelligible and appealing to the America readers. Padma observes, thus:

Instead of writing of backwards as an area of darkness, she focuses attention on her characters' growing awareness of dark spots in their lives, and their courageous efforts to discover areas of light. This search for light, for happiness and fulfilment is reflected in her fiction to her protagonists' struggle for self-actualization (Padma 17).

Mukherjee's journey of creative writing sprawls over a period of about forty years. During this period she has produced her best possible literary works in the form of novels, short-story collections, and various other non-fictional writings. With a view to making an analytical study of the various stages of her development as writer, her career can be roughly divided into three well-marked stages as the phase of Expatriation (From 1972 to 1980), the phase of Transition (from 1980 to 1988), and the phase of Immigration (from 1988 onwards). The first phase that comprises her two early novels *The Tiger's Daughter* (1972) and *The Wife* (1975) were written during her stay in Canada. The second phase of her career during which her two story collections *Darkness* (1985) and *The Middleman* (1988) were published was the transitional stage of her career when she moved to the United States in the beginning of 80's and was in the process of settling down in the new land. The third and recent phase, which is most prolific in terms of fictional output, can be analysed as the phase of immigration.

The novels *Jasmine* (1989), *The Holder of the World* (1993) and *Leave it to Me* (1995) were brought out during this period betray the resolution of earlier cultural conflicts since she has experienced complete immigration in the American set up by now.¹

14

ISSN - 2278-9308

Sanshodhan Samiksha

Humanities, Social Sciences, Commerce,
Education, Law and Language
Monthly Peer Reviewed International Research Journal
Special Issue November - 2015

- Chief Editor - Prof. Virag S. Gawande
- Editor - Dr. Sanjay J. Kothari
- Editor - Dr. Dinesh W. Nichit

- PUBLISHED BY -

AADHAR SOCIAL RESEARCH & DEVELOPMENT TRAINING INSTITUTE, AMRAVATI, M

58	प्रा.एम.एल.भुसारे	मराठी साहित्यकृतीचे माध्यमांतर :- एक अभ्यास	132
59	प्रा. डॉ. भगवान माने	भारतीय लोकशाहीतील जनआंदोलने	135
60	प्रा.डॉ.मनीषा बनसोडे	ललितगद्य एक साहित्य प्रकार	144
61	प्रा.श्रीहरी रंगनाथराव पितळे	पोलपॉट राजवट : साम्यवादी तत्वज्ञानाचे कंबोडीयातील विकृत रूप	153
62	लता गुजरथी एन. एम. काझी	सरदार सरोवर परियोजना विस्थापित महिला मजदुरां का सक्षमीकरण: एक अध्ययन	157
63	डॉ. हिराजी बनपूरकर	मुक्तिबोधांचे साहित्यशास्त्रीय विचार आणि सिद्धांत	162
64	प्रा. परिणीता माधव घडुले	बहिणाबाईच्या काव्यातील विचारसौंदर्य	167
65	प्रा.अशोक बापू कदम	आंतरराष्ट्रीय योग दिन व भारत	175
66	डॉ. एस. पी. जाधव प्रा. ए. जी. वानखडे	महाराष्ट्र राज्याची जलनिती एक दृष्टीक्षेप	178
67	प्रा. डॉ. वाय एम. साळुंके	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची कामगार चळवळीतील भूमिका	182
68	नरेश कवाडे	सामाजिक क्षेत्रातील महत्वाचे पाऊल : अस्पृश्यता निवारण - जमनालाल बजाज यांची भूमिका	186
69	सहा. प्रा. लोकेश बी. नंदेस्वर	आदिवासींच्या समस्या	190
70	डॉ. संजय गुडघे	गांधीजींनी स्वदेशी आर्थिक निती	196
71	प्रा. गणेश आर. गाडेकर	धरण प्रकल्प फायदे व नुकसान : एक चिंतन प्रा. गणेश आर. गाडेकर	199
72	प्रा. सरिता गणराज	महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांचे स्त्रीशिक्षण विषयक कार्य	204
73	प्रा. डी.व्ही.गजमिये	सहकार चळवळ आणि राजकीय नेतृत्व (चिकित्सक अध्ययन)	208
74	प्रा. धनराज चौखुंडे	एकात्मिक समाजकार्य व्यवहार व राष्ट्रसंताचे ग्रामीण विकासाचे तत्वज्ञान	211
75	डॉ. प्रल्हाद एस. धोटे	भारतातील अनुसूचित जमातीतील पारधी जमातीची स्थिती : एक वास्तव	217

महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांचे स्त्रीशिक्षण विषयक कार्य

प्रा. सरिता गणराज

इतिहास विभाग प्रमुख लोक महाविद्यालय, वर्धा

महर्षी कर्वे यांचे जीवन म्हणजे सामाजिक सुधारणा, विशेषतः स्त्री शिक्षणासाठी वाहिलेले आधुनिक रूपी जीवन होय. ते लोकोत्तर सेवामूर्ती होते. १९ व्या शतकाच्या उत्तरार्धातील ते अग्रणी समाज सुधारक होते. त्यांच्या कार्याची सुरुवात विधवा विवाहापासून झाली व त्याची परिणती स्त्रियांच्या शिक्षणासाठी स्वतंत्र विद्यापीठ काढण्यात झाली. स्त्रियांच्या सर्वांगीण उन्नतीसाठी त्यांनी अविरत परिश्रम केले. पुरुषांच्या गुलामगिरीतून आणि सामाजिक परावर्तित्वानून स्वाभीमानाने नव्या स्त्रीला जन्म दिला. त्यांच्या सामाजिक व शैक्षणिक कार्यातील गूण म्हणजे ध्येयासक्ती, कार्यतत्परता, निर्लाभता, साथी राहणी व स्वतंत्र विचार सरणी होती.

कर्वे प्राथमिक शाळेत असतांना त्यांना लाभलेले सोमन गुरुजी म्हणजे त्यांच्या मनाला सुयोग्य आकार देणारी एक व्यक्ती होय. समाजसेवेचा पहिला धडा कर्वे यांना सोमण गुरुजींकडूनच मिळाला. निरक्षर प्रौढांना वर्तमानपत्रे वाचून दाखवून समाजसेवा करण्याचा श्रीगणेशा कर्वे यांनी प्राथमिक शाळेत असतानाच गिरविला. येथेच समाजसुधारणेच्या अनेक कल्पना त्यांना सुचल्या. स्त्री जाती विषयी वाटणारी करुणाच कर्वे यांच्या सामाजिक कार्याची चालना होय. म्हणूनच इ. स. १९१८ मध्ये फर्ग्युसन कॉलेजमधून निवृत्त झाल्यावर सर्व वेळ समाजसेवेसाठी वाहून घेण्याचा निर्णय त्यांनी घेतला. समाजातील स्त्रियांची परिस्थिती सुधारावी आणि त्यांच्या शिक्षणाची सोय व्हावी म्हणूनच महर्षी कर्वे यांनी अखंड परिश्रम घेतले. या कार्यासाठी त्यांनी अनेक संस्था मंडळे स्थापन करून त्या यशस्वीपणे चालविल्या. कर्वे यांनी सामाजिक कार्य मोठ्या तळमळीने केले.

स्त्रियांची समाजात कोणती स्थिती आहे, त्यांची समाजात किती प्रमाणात प्रतिष्ठा आहे यावरून सामाजिक प्रगती कळते. हे महान सत्य कर्वे यांनी ओळखले होते. एका स्त्रिला शिक्षण देणे म्हणजे सर्व कुटुंबाला शिक्षण देणे या ध्येयाने प्रेरित होऊन त्यांनी स्त्री शिक्षणासाठी प्रयत्न केले. स्त्रियांच्यावरील अन्यायाला वाचा फोडण्याचे कार्य त्यांनी केले. शिक्षण देऊन स्त्रियांना स्वावलंबी केल्याशिवाय त्यांची अनंत दुःख दूर होणार नाही. म्हणून कर्वे स्त्री शिक्षणाकडे वळले. सामाजिक परिवर्तन घडविण्यासाठी शिक्षण एक प्रभावी साधन आहे. मानवी संस्कृतीच्या संवर्धनाचे महत्वपूर्ण कार्य शिक्षणामुळेच होत असते. समाजातील स्त्रियांचे स्थान व समाजाची प्रगती शिक्षणाने ठरविता येते. हिंदू समाजातील स्त्रियांची अज्ञानामुळे असलेली स्थिती हीन प्रतिष्ठा यामुळे कौटुंबिक जीवनाची पातळी खालावली आहे. हे कर्वे यांनी ओळखले. त्यामुळे व्यक्ती व सामाजिक चरित्र यावर वाईट परिणाम झाला. अर्थात त्या काळात स्त्रियांमध्ये विधवांची परिस्थिती खेदजनक, दुर्दैवी होती. यासाठी कर्वे यांनी विधवांच्या शिक्षणात आणि त्यांच्या सार्वत्रिक उधाराच्या कार्यात प्रथम लक्ष घातले व हिंदू विधवांच्या शिक्षणासाठी व उधारासाठी महत्वाचे व भरीव असे कार्य केले.

एका स्त्रीला शिक्षण देणे म्हणजे सर्व कुटुंबाला शिक्षण देणे होय. या महात्मा फुल्यांच्या विचाराने कर्वे स्त्री शिक्षणाच्या कार्याला लागले. महाराष्ट्रात स्त्री शिक्षणाचा प्रसार करण्याचे महत्वाचे कार्य केले. स्त्री शिक्षणासाठी त्यांनी विविध योजना आखल्या व त्या यशस्वी केल्या. अनेक खेड्यांपासून मुलींच्या शाळा सुरु केल्या. बहुजन समाजातील स्त्री जोपर्यंत सुशिक्षित होत नाही तोपर्यंत जातीभेद, अंधश्रद्धा व परंपरागत मतांचे परिवर्तन करणे सहज शक्य होणार नाही. यासाठीच स्त्री शिक्षणाचे केंद्र त्यांनी हिाणणे येथे सुरु केले व पुढे सातारा, वाई इ. ठिकाणी मुलींसाठी शाळा सुरु केल्या.

महर्षी कर्वे एक विवेकशील आणि सत्यप्रीय शिस्तोचं शिक्षक होते. महात्मा फुले, न्यायमूर्ती रानडे, विष्णूशास्त्री पंडित अशी कितीतरी समाज सुधारकांचे लेख वाचून त्यांनी स्त्री शिक्षणाचे धोरण आणि तत्वे ठरविली. आपल्या देशातील स्त्रियांची उन्नती सर्व बाजूंनी झाली पाहिजे असे त्यांचे मत होते. यामधूनच स्त्री विषयक शिक्षणाचे आणि स्त्री मुक्तीचे महत्वपूर्ण कार्य केले.

महिला महाविद्यालय :

सुरुवातीला अनाथ बालिकात्रयांचे कार्यक्षेत्र मर्यादित होते. विधवा किंवा कुमारिका विद्यार्थिनी व त्यांच्या बहिणी एवढ्यांनाच आश्रमात प्रवेश होता पण नंतर विशिष्ट फी घेऊन कोणत्याही कुमारिकांना व सुवासिनींना प्रवेश देण्यात येऊ लागला. त्यामुळे अशा विद्यार्थिनींची संख्या प्रचंड वाढू लागली. परंतु आश्रमाच्या मूळ उद्दिष्टाला धक्का लागू नये म्हणून अविधवा विद्यार्थिनींची संख्या एक तृतीयांश नसावी असा नियम करण्यात आला पण असे असले तरी शिक्षण घेऊ इच्छिणाऱ्या इतक्या विद्यार्थिनींना शिक्षणाचे दरवाजे बंद व्हावेत हे धोंडो केशव कर्वे यांना मनोमन अस्वस्थ करणारे होते.

प्रक्रिया राबॉयताना किंवा पुनर्घोसत क्षत्री जागा देताना विंगोष्ट हितसंबंध जोपासल्या गेले. कायदानुसार प्रक्रिया राबविल्या गेली नाही. मोट्या गावपूर्ण ही प्रक्रिया होती घामुळे या प्रकल्पातील संसनाराबत असनाधानी अमुन शासनाशी त्याचा दुक आहे.

ही राष्ट्रीय संपत्ती आहे. राष्ट्रविकासासाठी ते आवश्यक आहे. घामुळे धरणे झाली पाहिजे परंतु अस्ताना त्याकरिता सर्वस्याचा त्याग करणाऱ्या विचरत विचार झाला पाहिजे. राष्ट्रहितासाठी बलिदान पल सर्वस्य त्यागणाऱ्या विस्थापिताना शासनाने नय उलट राष्ट्रहिताच्या प्रकल्पाकरिता सडळ केण्यामुळे विस्थापिताना विशेष नागरी दर्जा मिळाला ता विशेष सुविधाही उपलब्ध झाल्या पाहिजे मात्र दिवत नाही उलट मूलभूत सुविधाही त्यांना मिळत प्रकल्पांबाबत जनतेच्या मनामध्ये असंतोषाची भावना नी आहे. शासनाने आपल्या प्रक्रियेमध्ये योग्य बदल र भविष्यात राष्ट्रभारणीच्या कार्याकरिता निर्माणाधीन प्रकल्पाकरिता जमिनी मिळणार नाही.

दुची :

वन : एक नवा दृष्टिकोन, १४ डिसेंबर २०११
गो एस. वि. (अुन. सुवमा धनवटे). (२०१४).
सनातील योग्य मुकसान भरपाईचा अधिकार व स्थानांतरण,
रापना आणि पुनर्वसन अधिनियम २०१३, औरंगाबाद:
ह प्रोवर अण्ड कंपनी, लॉ बुक सेलस अण्ड पब्लिशर्स
र राम. राष्ट्र प्रकल्पवाचित व्यक्तींचे पुनर्वसन अधिनियम
, औरंगाबाद. अशोक प्रोवर अण्ड कंपनी, लॉ बुक सेलस
पब्लिशर्स
पार्टील प्रदिप, (२०१०), भूमि संपादन कायदा, पुणे: सी.
ए. पब्लिकेशन्स

राष्ट्र शासन राजपत्र, महसूल व वन विभाग, २२ मे २०१४
संपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई
लयाचा व फादरांकलेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम २०१४
राष्ट्र शासन राजपत्र, महसूल व वन विभाग, २३ मे २०१४
संपादन, पुनर्वसन व पुनर्स्थापना करताना वाजवी भरपाई
अण्याचा व फादरांकलेचा हक्क (महाराष्ट्र) नियम २०१४

महात्मा गांधी आणि डॉ. आंबेडकर यांचे स्त्री शिक्षण विषयक विचार आणि कार्य

प्रा. सरिता गणराज
इतिहास विभाग प्रमुख
लोक महाविद्यालय, वधा

स्त्री शिक्षणाच्या संदर्भात महात्मा गांधीजींचे विचार पाहिले की त्यांचे मोठेपण सहजतेने लक्षात येते. फारच कमी लोकांना हे माहित आहे की आज भारतात स्त्रीया ज्याठिकाणी उभ्या आहेत त्यांना लिखयेंत पोहोचविण्यात गांधीजींची भूमिका महत्वाची आहे. जस्टिस गानहे म्हणतात की, आम्ही आमच्या पूर्ण आयुष्यात स्त्रियांच्या हितासाठी जेवढे काम करू तेवढे काम गांधीजी एका दिवसात करतात.' याचून आपल्या सहज लक्षात येते की, स्त्रियांना दृढपर्यंत पोहोचविण्यात गांधीजींचे योगदान अत्यंत महत्वाचे आहे. त्यांच्या मते स्त्रियांच्या अज्ञानतेसाठी केवळ पुरुष जबाबदार आहे. महात्मा गांधींनी असे म्हटले होते की, स्वातंत्र्यानंतर मी आपला संपूर्ण वेळ स्त्रियांच्या उत्थानासाठी खर्च करीन. तसेच शिक्षित स्त्रियांकडून त्यांना अपेक्षा होती की, त्यांनी अशिक्षित स्त्रियांना शिक्षित करावे, ज्यांनी आपले ध्येय गाढले त्यांनी भारतीय स्त्रियांना जागृत करण्यासाठी थोडाथोडा प्रयत्न केला तर तो मोठा प्रयत्न होईल व अत्यावधीत अनेक स्त्रिया जागृत होतील. एका दिव्याने दुसरा दिवा पेटवला तर अनेक दिवे जळतील व त्यांची दिवमाला तयार होऊन दिवाळीचे मनोरम दृष्य तयार होईल.'

महात्मा गांधींच्या मते स्त्री आणि पुरुष यांचा दर्जा समान आहे. ती दोघे परस्परांहून वेगळी आहेत तरी ती एकमेकांना पुरक आहेत. परस्परांचे एकमेकांना खूप मोठे सहकार्य लाभत असते. ते परस्परांवर एवढे अवलंबून आहेत की ते एकमेकांपासून वेगळे राहूच शकत नाही. स्त्री शिक्षणाविषयी विचार करताना हे मूलभूत मत्व सतत नजरेसमोर ठेवले पाहिजे. घराबाहेरील क्षेत्रात पुरुषांचे स्थान सर्वश्रेष्ठ आहे. म्हणून त्या कार्याचे ज्ञान त्याला अधिक मिळण हे केवढाही योग्य आहे. त्यामुळे कौटुंबिक जीवनाचे, अपत्य

14) SPECIAL COMPONENT PLAN (SCP) LIBRARIES IN NELLORE DISTRICT G. Ravikumar, Anantapur	71
15) Developing Paudi Bhuyans through Micro Project in Deogarh District Dr. Bhakta Charan Pradhan, Deogarh, Odisha	79
16) Comparision of microwave and conventional process for sintering Riyazuddin, Katghora, Dis. Korba	84
17) Digitalized Diaspora Religious Expressions: Innovation and Practice Shinto Augustine, Dharwad, Karnataka	88
18) Democratic Decentralisation and Political Violence : The North Dr. T. Sasidharan, Kannur	94
19) Water Conservation Technologies And Rainwater Harvesting: Dr P. M. Sharmila, Vijayanagar, Bangalore	100
20) Role of E Resources in Engineering College Libraries Affiliated to..... Srinivasa R. Nalluri, Dr. M Doraswamy, B. Gaddam, Andhra Pradesh	106
21) Evaluation of Use of Consortium of e-Resources in Agriculture in Context of Uvaraj G, Dr. Mohan Kumar L, Vellore, Tamil Nadu	111
22) आदिवासी कोंकणाची लोकगीते श. हेमराज एन. बिगदीस, श. डॉ. शशिकला बी. पवार, पुणे	118
23) ई-स्रोत साहित्य उपलब्ध करणं कार्यपाली श. अनिल चांगदेव बनसोडे भिवण सा. इंदापूर जि. पुणे	122
24) भूसंपादन कायदा : एक चिंतन श. गणेश आर. गाडेकर यवतमाळ	126
25) महात्मा गांधी आणि डॉ. आंबेडकर यांचे स्त्री शिक्षण विषयक विचार आणि कार्य श. सरिता गणराज, वरुंगी	130
26) देशीवाट आणि भवदोनरी मराठी कालखरी डॉ. दिलीप काकडे, अर्जुनी/मोर, जि.गोंदिया	134
27) हवपूर चवथघट - तमकालान बजाज वाचा मजरीय महभाग मंशा कडाड, वरुंगी	139

16

PAH/MUL/00051/2012
ISSN-2319-9319

International Multilingual Research Journal (IMRJ)
विद्यावाता

Issue-12, Vol-06, Oct. to Dec. 2015

Editor
Dr. Bapu G. Gholap

Existential Crises in Bharati Mukherjee's *The Tiger's Daughter*

Suchitra S. Patne

Head, Department of English
Lok Mahavidyalaya, Wardha

The major literary works of Bharati Mukherjee have highlighted the immigrant identity, their problems and the trauma they endure due to cultural clash. All immigrants, young men and women, Asian and Europeans become the victims of these cultural conflicts. Transplantation of human beings from one cultural world to another is always painful and more painful to the female immigrants. Mukherjee's novels have in general female protagonists as the central characters. She portrays the transformation of women when they pass through the process of immigration. She tries to vivify the image of those women who have tried to assimilate the alien culture and have tried to accept changed identity by throwing the Indian cultural heritage in the ditch. In their first breath. What is most important in them is their spirit with which they throw their old culture and adjust themselves with the new surroundings. In the process of immigration no doubt that her women protagonists find themselves in a cultural dilemma and ultimately they face loneliness, despair, alienation and frustration, many times culminating to psychological imbalances too.

Bharati Mukherjee's writings largely reflect her personal experiences as a woman migrant caught between two cultures. Her first novel *The Tiger's Daughter* is a very fine manifestation of cultural conflict which

illustrates the uprooted condition of 'Tara', the protagonist. She is the autobiographical representation of the author herself. Born in the family of Banerjees in Calcutta, Tara, an upper class Bengali Brahmin girl goes to America for higher studies. Though afraid of the unknown ways of America in the beginning, she tries to adjust herself to it by entering into the wedlock with an American writer, David Cartwright and settles down in New York.

After seven years Tara returns to Calcutta to locate her 'home', to trace her cultural roots and to reclaim her inherited identity as the daughter of Bengal Tiger, and as the great grand daughter of Harilal Banerjee of Pachapara. But to her great dismay, she finds herself a total stranger in the inherited milieu. She realises that she is now neither Indian nor truly American. She is totally confused and lost. She shunts between Calcutta and New York, straddling Indian and American cultures. In the process she is caught between two worlds, two ideologies, two ways of life and two ways of encountering reality. She has dreamt for years of this return but now finds herself imbued with the 'foreignness' of spirit attributable not only to her American domicile but also to her early education in Calcutta at a private school run by Belgian nuns. Matthew Arnold's famous lines aptly describe Tara's dilemma: Wandering between two worlds, one dead, The other powerless to be born, With nowhere to rest my head. (Stanzas from the *Grande Chartreuse*, lines 85-87).

Such dreariness, vacuity and desperation are evoked by her American life. Her seven-year stay at Vassar changed her outlook on life, though America did not fascinate her. Tara's husband David Cartwright is wholly Western and she is always apprehensive of this fact. She cannot communicate with him the finer nuances of her family background and of life in Calcutta. Her failure to do so is rooted in their cultural differences. In India, marriage is not simply a

17

Epitome Journals

International Journal of Multidisciplinary Research
ISSN : 2395-6968 | Impact Factor = 3.656

Homeland through Dislocation in the Novels of Amitav Ghosh

Mahendra Sahare

Assistant Professor of English

Lok Mahavidyalaya, Wardha, MS, India

Abstract :

Diaspora may be defined as a group or groups of people dislocated from homeland and then, getting re-rooted in numerous homes on the unfamiliar soil, being emotionally involved to each of them through some harmony and constant crave for their roots back 'home'. Diaspora can be understood as consequences of imperial dominance, the displacement of people through slavery, indenture and settlement. It not only involves geographical dispersal of significant number of people, but also the "identity, memory and home which such displacement produces" (Ashcroft, Griffiths, and Tiffin *The Empire* 218). The various forms of displacement, such as exile, diaspora, relocation, have been forcefully investigated in both postcolonial theory and Indian literary scenario. The offshoot of colonialism has centred its focus on postcolonial contemplation. Diaspora narrative brought about copious change in the cultures, epistemologies and politics of the post colonial world. In due course, Diaspora shed off its particular phenomenon assuming dissimilar and heterogeneous aspects in its features. The issues of Diaspora writers such as his affiliation to homeland, culture and his identification captured my notion for investigation. It is pertinent to quote the opinions of some experts to bring my point at home: Diaspora refers to legal or illegal practice of border crossings; and after being dispersed diasporas remains transitionally linked with a real or

symbolic homeland (Clifford 304-05). Diaspora studies are, generally, concerned with cultural dislocation, examining the effect of displacement in relation to a new constitution of cultural meanings (Ashcroft, Griffiths, and Tiffin *Key Concepts* 75).

Keywords : Diaspora, nostalgia, cultural dislocation, homeland, identity

Research Paper

Diaspora literature comes from the margins, entering the arenas that it is allowed to occupy. There has been steady flow of novels and short stories from Indian writers residing abroad while their hyphenated identities and longing sense of homeless, rootless personality emerge from their works. It is a normal tendency among the writers initially about their own experiences riding on the wings of their creative acumen, the works of diaspora focus on the issues of dislocation. Their writings reflect their nostalgia as they write about their existing home embracing their roots and their past that is homeland. Extremely sensitive about Indian cultural background, they connect to Indian history, culture and identity. V. S. Naipaul, Salman Rushdie, Rohinton Mistry, Pico Iyer, Amit Chaudhari, Vikram Chandra, Anita Desai, Kiran Desai, Upamanyu Chatterjee, Bharati Mukherjee, Jhumpa Lahiri, Hanif Kureishi are some of the writers contributing to Diaspora Literature. The texts of diaspora writers reflect journey between source culture to target cultures, between homelands and diaspora until the two overlap and merge.

Although Amitav Ghosh's diasporic affiliations are not as clear or straightforward as those of the other novelists. All migrants who have made their homes in other geopolitical spaces, Ghosh's embrace of the diaspora aesthetic is evident in his fundamental rejection of the purity of cultural identities and the idea of the coherence of 'home'. Ghosh himself has argued that the Indian diaspora is not so much predisposed to 'roots', the desire to return to the 'homeland', as it is to 'routes', the ability to recreate a distinct culture in discrepant locations ('The Diaspora in Indian Culture' 73-78). Life odyssey of Amitav Ghosh, his affiliation to multiple locations, humanitarianism and cosmic psyche, have worked as an inspiring force for exploring the perceptions of homeland in dislocation.

Like Rushdie, Ghosh's concern for historical affiliation with homeland stories shows his deep-rooted bonds with Indian ethos. The wide canvas of Indian life has been sketched successfully through writing. The native culture, predominantly Bengali, has often found centrality in his fiction. In other words, Ghosh's life, experiences, observation and inner psyche has been reflected in his writing. The nostalgic feeling for the homeland exhibits in the telling of its stories can be seen as function to (re)claim India as homeland. Homi Bhabha

VOLUME 7, ISSUE 1, JANUARY-FEBRUARY (2016) ISSN 0976 - 6502 (PRINT), ISSN 0976 - 6510 (ONLINE)

INTERNATIONAL JOURNAL OF MANAGEMENT (IJM)

JOURNAL IMPACT FACTOR (2016): 8.1920 CALCULATED BY
GLOBAL INSTITUTE FOR SCIENTIFIC INFORMATION (GISI)
(www.jifactor.com)

HIGH QUALITY PEER REVIEWED REFEREED SCIENTIFIC, ENGINEERING & TECHNOLOGY,
MEDICINE AND MANAGEMENT INTERNATIONAL JOURNALS

PUBLISHED BY

IAEME PUBLICATION

Plot: 03, Flat- S 1, Poomalai Santosh Pearls Apartment,
Plot No. 10, Vaiko Salai 6th Street, Jai Shankar Nagar, Palavakkam, Chennai - 600 042
Tamilnadu, India

INTERNATIONAL JOURNAL OF MANAGEMENT (IJM)

Issue 1, January-February (2016)

ISSN 0976-6502 (Print Version)
ISSN 0976-6510 (Online Version)

JOURNAL IMPACT FACTOR (2016): 8.1920 CALCULATED BY
GLOBAL INSTITUTE FOR SCIENTIFIC INFORMATION (GSI)
(www.jifactor.com)

TABLE OF CONTENTS

ARTICLE ID	TITLE OF THE PAPER	AUTHORS	PAGES
IJM_07_01_001	DISASTER FOLLOWING NATURAL EVENTS-PREVENTION AND MANAGEMENT OF DISASTER	Dr. PARSHURE NARENDRA P. and Dr. SOMAN PALI AVI Y	1 - 14
IJM_07_01_002	DEVELOPMENT OF MOBILE FINANCIAL SERVICES IN THAILAND	SETTAPONG MALISUWAN, JESADA SIVARAKS, DITHDANAI MILINDAVANU and WASSANA KAEWPHANUEKRUNGSI	15 - 25
IJM_07_01_003	BUSINESS CONTINUITY & DISASTER RECOVERY: LESSONS FROM PALESTINE	RIYAD MUSTAFA MOHAMMAD ABU SHEHADEH	26 - 41
IJM_07_01_004	ROLE OF MANAGERS AS CHANGE AGENTS IN MANAGING RESISTANCE TO CHANGE	Dr. EJAZ AHMED QURESHI and Mrs. ANJUM USAMA SAYYAD	42 - 49
IJM_07_01_005	TELECOMMUNICATIONS BUSINESS TRANSFORMATION: FRAMEWORK AND RECOMMENDATIONS	SETTAPONG MALISUWAN, DITHDANAI MILINDAVANU and NOPPADOL THAMNARA	50 - 60
IJM_07_01_006	ECONOMIC PROBLEMS OF INFORMAL (UNORGANIZED) SECTOR PROFESSIONALS IN MUMBAI DISTRICT	Prof. ANANTKUMAR D. GADRE and Dr. RAHIM JADHAO	61 - 68

ECONOMIC PROBLEMS OF INFORMAL (UNORGANIZED) SECTOR PROFESSIONALS IN NAGPUR DISTRICT

Prof. Anantkumar D. Gadre

M.Com, M. Phil., Net, B.Ed., M.ed.

Assistant Professor, Suwalal Patni's Art & Commerce College,
Pulgaon, Wardha, Maharashtra.

Dr. Rajiv M. Jadhao

M.Com, M. Phil., Ph.D.

Associate Professor and Head, Department of Commerce,
Lok Mahavidyalaya, Wardha, Maharashtra

Cite this Article: Prof. Anantkumar D. Gadre and Dr. Rajiv M. Jadhao:
Economic Problems of Informal (Unorganized) Sector Professionals in
Nagpur District. *International Journal of Management*, 7(1), 2016, pp. 61-68.
<http://www.iaeme.com/IJM/issues.asp?JType=IJM&VType=7&IType=1>

1. INTRODUCTION

Indian retail is dominated by a large number of small retailers consisting of the local kirana shops, owner-manned general stores, chemists, footwear shops, apparel shops, paan and beedi (local betel leaf and tobacco) shops, hand-cart hawkers, pavement vendors, etc. which together make up the so-called "unorganized retail" or traditional retail. The last few years have witnessed the entry of a number of organized retailers opening stores in various modern formats in metros and other important cities. Unorganized retailers normally do not pay taxes and most of them are not even registered for sales tax, VAT, or income tax. (Zia and Azam, 2013)

Retailing in India is predominantly unorganized. According to a survey by AT Kearney, an overwhelming proportion of the Rs. 400,000 crore retail markets are unorganized in India. In fact, only a Rs. 20,000 crore segment of the market is organized. The sector is highly fragmented with 97% of its business being run by the unorganized retailers like the traditional family run stores and corner stores. The sector is the largest source of employment after agriculture, and has deep penetration into rural India generating more than 10% of India's GDP. Indian retail is dominated by a large number of unorganized retailers consisting of the local kirana stores, chemists, footwear shops, apparel shops, paan and beedi shops, hand-cart hawkers, pavement vendors, etc. Retailing in unorganized sector is thus not a profit oriented vocation but a mere source of livelihood. Naturally, the capital investment is very low

19

वर्षी साहसरील औद्योगिक प्रतिष्ठाना कडून सी.एस.
आर. योजनेमार्फत राबविण्यात येणारे विविध
कार्यक्रमांचे अध्ययन

डॉ. अनिल वि. सुरकार
व्यवसाय व्यवस्थापन व प्रबंधन विभाग(प्रमुख), लोक
महाविद्यालय, वर्धा.

सारांश

संशोधनाकरीता वर्षी साहसरील औद्योगिक प्रतिष्ठानांचा वर्गिकरणानुसार समुदायवर्गीत निवड करून अभ्यास करण्यात आला. औद्योगिक प्रतिष्ठान निवडतांना उद्योगांचे प्रकार विचारात घेण्यात आला. या अभ्यासासाठी कार्यक्षेत्र म्हणून वर्षी साहसरील महाप्राष्ट औद्योगिक विकास मंडळ म्हणजेच एम.अव.डी.सी. परिषदातील प्रतिष्ठानांची निवड करण्यात आली आहे. औद्योगिक प्रतिष्ठानांनी मानव संसाधन विकासालया पुढीकोलावून केलेल्या सामाजिक जबाबदारीच्या प्रयत्नांचे विश्लेषण प्रकाशानुसार करण्यात आले.

प्रस्तावना

भारतातील औद्योगिकीकरणाला पुढीकोलावण्या शतकात प्रारंभ झाला. भारतावर ब्रिटीश सत्ता होती. या काळात देशात चुनी कापड, साखर, काळ्या पेट्रोल, तेल, इत्यादी उद्योग स्थापन झाले. या काळात देशात उपभोगाच्या वस्तूंच्या उद्योगांची सुरुवात केली होती. मोटो योसाव, लोखंडाचे उद्योग कमी होते.

१८५४ साली मुंबईत पहिली कापड गिरणी सुरू झाली. १८५५ साली कपकच्चात त्यागाची गिरणी सुरू झाली. १९११ साली जमशेदपूर ला टाटांच्या योसाव कारखाना सुरू झाला. पुढे काळ्या काणी, सिमेंट स्थापने, साखर तसेच सायकली, शिबण यंत्रे, डिझेल इंजिन इत्यादी उद्योग निर्माण झाले. पुढे वस्तु व सेवांच्या निर्मिती मोठं मोठं औद्योगिक घराणे तयार झाले. कंपनी कायदाची मोठेमोठे कारखाने तयार झाली. आता ही औद्योगिक घराणी वस्तु निर्मिती करून लोकांची गरज पूर्ण करण्यापटीत सिमित न राहता, योजनाय निर्मिती, तसेच नफ्यातून सामान विक्रीकरिता आपले योगदान देण्यास पुढे येत आहे. देशातक संस्था बहुतांकीच्या स्थापना सोयी, परिभर, विकास, विद्युत टॅन्साईबर मात करून गाव विकासकरिता अनेक योजे इत्यादी सरकारी प्रयोगात आपले योगदान देत आहे.

औद्योगिकरणाचे महत्त्व

प्रत्येक विकसनशील देशात योग्य वातावरण उपलब्ध असल्यास औद्योगिक वसाहती फार महत्त्वाची भूमिका पार पाडू शकतात. देशात औद्योगिक वसाहतींची स्थापना केल्यामुळे आणि उद्योजकांनी ह्या औद्योगिक वसाहती मध्ये आपल्या उद्योगांची स्थापना केल्यामुळे, उद्योजकांप्रमाणेच संपूर्ण समाजातही अनेक फायदे प्राप्त होतात.

औद्योगिकरणात व्यवस्थापन व मानव संसाधन संकल्पनेचे महत्त्व

आज सर्व प्रकारच्या व्यवसायातध्ये व्यवस्थापनाला विशेष महत्त्व प्राप्त झाले आहे. व्यवसायांतर्गत सार्वत्रिक स्वरूपात आढळून येणाऱ्या स्पष्टेच्या युगात व्यवसायाचे यश हे उत्कृष्ट व्यवस्थापन कौशल्यावर अवलंबून असते. सामान्यपणे व्यवस्थापनाचा संबंध पूर्वनिर्धारित उद्देशांच्या पूर्तीसाठी यशस्वी कार्यक्रमांची आणणी आणि त्याच्या अंमलबजावणीशी आहे.

व्यवसायाचे यश तसे पाहिले तर तीन प्रभावी घटकांवर अवलंबून असते. हे प्रत्येक संघटन, व्यवस्थापन आणि प्रशासन नावाने ओळखले जातात. यापैकी व्यवस्थापन किंवा प्रबंधन हा यशाचा केंद्रबिंदू आहे. याचा संबंध नियोजन, कार्यविभाजन, घोरण विशिष्टीकरण आणि समन्वयाशी असतो. यात नियंत्रण, कार्यनिष्पत्ती तसेच अनुशासन यांमधील तंत्रांवाही समावेश होतो. याचा उद्देश उत्पादनाची समाधानकारक गुणवत्ता व पातळी प्रस्थापित करणे हा असतो.

एडविन सी.ब्लिनस यांनी म्हटल्याप्रमाणे 'अपयश तसणे म्हणजे काही यश तसे तर यश म्हणजे खऱ्या अर्थाने युद्ध जिंकणे होय. केवळ प्रत्येक लढाई जिंकणे नव्हे. समाजाचा एक घटक म्हणून आपण जेव्हा व्यक्तीचा विचार करतो तेव्हा असे दिसते की प्रत्येक व्यक्तीची काही उद्दिष्टे असतात व त्याच्याजवळ उपलब्ध असणाऱ्या विभिन्न संसाधनांचा परिणामकारक वापर करून ती व्यक्ती आपली उद्दिष्टे साध्य करण्याचा प्रयत्न करीत असते. परंतु त्याच्या साधनांना काही मर्यादा असतात. त्यामुळे इतर व्यक्तींची मदत घेणे त्याला अपरिहार्य ठरते व अशा रितीने अनेक व्यक्ती एकत्र येतात व परस्परसहकार्य, सामंजस्य व समन्वयाच्या आधारे आपले ध्येय पूर्णत्वास नेतात. त्यांचे हे प्रयत्न संघटनेचे रूप धारण करतात व या माध्यमाताने योग्य दिशा दाखविण्यासाठी व्यवस्थापनाची गरज भासू लागते. त्यामुळे सामान्य अर्थाने अनेक म्हणता येईल की एखादा उपक्रम अथवा कार्य प्रभावी रितीने पूर्ण करण्यासाठी जी यंत्रणा साबिली जाते त्या यंत्रणेला व्यवस्थापन असे म्हणतात.

मानव संसाधनाची आवश्यकता

मानव संसाधनाला मानवी शतकाच्या उत्तरार्धात वेगवेगळ्या कारणास्तव एक आगळे महत्व प्राप्त झाले व आज ती एक काळाची गरज ठरली आहे. व्यवस्थापनाच्या या शाखेकडे व्यवस्थापन क्षेत्रातील सर्व व्यावसायिक आशेच्या दृष्टिकोणातून बघतांना दिसत आहेत. सर्वदूर आढळणारी औद्योगिक अशांतता, कार्यक्षमतेवर दिवसेंदिवस वाढणारे कामगार संघटनांचे वर्चस्व, मालक मजूर यांच्यातील तणावपूर्व संबंध, व्यवस्थापन व कर्मचाऱ्यांमध्ये दिसून येणारी द्वेषी, भ्रमसंघामध्ये मोठ्या प्रमाणावर आढळणारी दादागिरी व गुंडगिरी आणि औद्योगिक संघर्षात दिसून येणारी वितुष्टता, इत्यादी सर्व बाबींचा परिणाम म्हणजे भारतातील अनेक संघटनांमधून दिसून येणारी कर्मचाऱ्यांवरची व्यवस्थापनाची झालेली दिली पकड होय. यामुळे व्यवस्थापनासमोर आपल्या मनुष्यबळाला स्वतः बरोबर सांभाळून ठेवणे कठीण झाले आहे. व्यवस्थापनाला आपली बाजू समजावून सांगणे व त्याच्या कार्य निष्पादनाबद्दल आश्वस्त राहणे हे एक गुंतानुंतीचे कार्य झाले आहे. याचाच परिणाम म्हणजे आज दिसून येणारी मानव संसाधन आंदोलनाची उत्पत्ती होय.

मानवी संसाधन ही संकल्पना विविध अर्थाने तसेच विविध प्रकारे उपयोगात आणली जाते. जसे, मनुष्यबळ, श्रमिक शक्ती आणि मानवी संपत्ती किंवा भांडवल यात केवळ योग्य व गुणवत्तेच्या मनुष्यबळाचा समावेश होतो असे नाही तर उत्पादक कार्यासाठी ज्यांचा वापर होतो अशा सर्व कुशल व्यक्तींचासुद्धा यात समावेश होतो. कर्मचारी व्यवस्थापनात या सर्व व्यक्तींच्या उपजत गुणांच्या तसेच त्यांच्या बौद्धिक क्षमतेचा महत्त्व उपयोग करून घेण्याच्या प्रक्रियेचा समावेश होतो. विकास म्हणजे मनुष्यबळाच्या वर्तमान क्षमतेचा संघटनेसाठी उपयोग करून घेण्याच्या दृष्टीने त्यांच्या क्षमतेत वाढ किंवा सुधारणा घडून आणणे. त्याचप्रमाणे संघटनेच्या दृष्टिकोणातून त्यांची आवश्यक क्षमता त्यांच्यामध्ये निर्माण करण्यासाठी त्यांना आवश्यक साहाय्य करणे होय.

संशोधनाची उद्दिष्टे:

1. औद्योगिक प्रतिष्ठाना कडून सी.एस.आर.योजनेमार्फत साबिल्यावर वेगळे विविध कार्यक्रमांचे अध्ययन करणे
2. औद्योगिक प्रतिष्ठाना कडून सी.एस.आर.योजनेमार्फत साबिल्यावर लक्ष केंद्रित करण्यात आलेल्या बाबींचे अध्ययन करणे.

अशोधनाची व्याप्ती व मर्यादा:

अशोधनाकरीता वर्षीय शहरातील औद्योगिक प्रतिष्ठानांच्या वार्षिकरिपोर्टनुसार अनुज्ञापत्रातील निवड करून अभ्यास करण्यात आला. औद्योगिक प्रतिष्ठान निवडतांना उद्योगांचे प्रकार विचारात घेण्यात आले.

सारणी क्रमांक १ कंपनीतर्फे सी.एन.आय. योजनेमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमासंबंधी वर्षीय विभागातील औद्योगिक प्रतिष्ठानातील कर्मचाऱ्यांच्या प्रतिक्रिया

	उत्तरदात्यांची संख्या	टक्केवारी
स्वास्थ्य संबंधी समस्या	६१	६८.१
पर्यावरणीय संरक्षण	३६	४०.४
महिला सक्षमीकरण	६६	५३.९
ग्रामीण विकास	५२	६०.७
मुलांचे शिक्षण	७३	८२.०
तरूणांच्या कौशल्य विकासासाठी	६६	७४.२
इतर	२४	२७.०
एकूण	३७७	१००

वरील सारणी क्रमांक १ मध्ये वर्षीय शहरातील औद्योगिक प्रतिष्ठानात कार्यरत कर्मचाऱ्यांची त्यांच्या कंपनीतर्फे सी.एन.आय. योजनेमार्फत राबविण्यात येणाऱ्या कार्यक्रमासंबंधी माहिती दर्शविण्यात आली आहेत. सारणीत दर्शविलेल्या माहितीनुसार ६८.५ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे कंपनीत सी.एन.आय. योजनेमार्फत स्वास्थ्यसंबंधी समस्यांवर कार्यक्रम राबविण्यात येत असून ४०.४ टक्के व ५३.९ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे कंपनीत सी.एन.आय. योजनेमार्फत क्रमशः पर्यावरणीय संरक्षण व महिला सक्षमीकरणावर कार्यक्रम राबविण्यात येतात. तसेच ६०.७ टक्के, ८२ टक्के व ७४.२ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे कंपनीत सी.एन.आय. योजनेमार्फत अनुक्रमे ग्रामीण विकास, मुलांचे शिक्षण व तरूणांच्या कौशल्य विकासासाठी कार्यक्रम राबविण्यात येत असून २७ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे कंपनीत इतर कार्यक्रम राबविण्यात येत असल्याचे निदर्शनास आले.

प्राप्त माहितीच्या सांख्यिकीय विश्लेषणाच्या आधारे हा निष्कर्ष काढण्यात येतो की, वर्षीय शहरातील बहुतांश औद्योगिक प्रतिष्ठानातर्फे सी.एन.आय. योजनेमार्फत तरूणांच्या कौशल्य विकासासाठी कार्यक्रम राबविण्यात येतात.

सारणी क्रमांक २ सी.एन.आय. योजनेमार्फत राबविण्यावर कंपनीत लक्ष केंद्रित करण्यात आलेल्या बाबीसंबंधी वर्षीय विभागातील औद्योगिक प्रतिष्ठानातील कर्मचाऱ्यांच्या प्रतिक्रिया

	उत्तरदात्यांची संख्या	टक्केवारी
कर्मचारी प्रशिक्षण	८०	८९.९
कर्मचारी व्यवसाय विकास	६२	६९.७
कामगिरी व्यवस्थापन विकास	६५	७३.०
पदाभारी व सल्ला	३६	४०.४
परंपरा निवोजन	३४	३८.२
कर्मचाऱ्यांची ओळख	४२	४६.६
वैधानिक मदत	५१	५७.३
तेजस्विक विकास	५८	६५.७
एकूण	३७७	१००

वरील सारणी क्रमांक २ मध्ये वर्षीय शहरातील औद्योगिक प्रतिष्ठानात कार्यरत कर्मचाऱ्यांच्या कंपनीत सी.एन.आय. योजनेमार्फत राबविण्यावर लक्ष केंद्रित करण्यात आलेल्या बाबीसंबंधी त्यांची माहिती दर्शविण्यात आली आहेत. सारणीत दर्शविलेल्या माहितीनुसार ८९.९ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे त्यांच्या कंपनीत सी.एन.आय. योजनेमार्फत कर्मचारी प्रशिक्षणावर

लक्ष केंद्रित करण्यात आले असून ६९.७ टक्के, ७३ टक्के ४०.४ टक्के व ३८.२ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे त्यांच्या कंपनीत सी.एन.आर. घोरण राबविल्यावर अनुक्रमे कर्मचारी व्यवसाय विकास, कामगिरी व्यवस्थापन विकास, परंपरा नियोजन व परामर्श व सल्ला या बाबींवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले. तसेच ४६.६ टक्के व ५७.३ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे त्यांच्या कंपनीत सी.एन.आर. घोरण राबविल्यावर क्रमशः कर्मचाऱ्यांची ओळख व शैक्षणिक मदत या बाबींवर लक्ष केंद्रित करण्यात आले असून ६५.७ टक्के कर्मचाऱ्यांप्रमाणे त्यांच्या कंपनीत संस्थात्मक विकासावर लक्ष केंद्रित करण्यात आले असल्याचे निदर्शनास आले.

निष्कर्ष

वर्धाशहरातील बहुतांश औद्योगिक प्रतिष्ठानतर्फे सी.एन.आर. योजनेमार्फत तरुणांच्या कौशल्य विकासासाठी कार्यक्रम राबविण्यात येतात. वर्धाशहरातील बहुतांश औद्योगिक प्रतिष्ठानात सी.एन.आर. घोरण राबविल्यावर कर्मचारी प्रशिक्षणावर लक्ष केंद्रित करण्यात आले.

संदर्भ ग्रंथ सूची

- देशमुख, प्र. उद्योजकता विकास संकल्पना आणि व्यवहार, पिंपळापुरे पब्लिशर्स. वर्धा, पहिली आवृत्ती २००२, पृ.क्र. ६७ ते ९९.
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, मानव संसाधन व्यवस्थापन, नाशिक, प्रथम आवृत्ती २००२, पृ.९.
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, मानव संसाधन व्यवस्थापन, नाशिक, प्रथम आवृत्ती २००२, पृ. २३-२४
- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, मानव संसाधन व्यवस्थापन, नाशिक, प्रथम आवृत्ती २००२, पृ. २
- रत्नाळ ब., आर्थिक पर्यावरण, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक, प्रथम संस्करण २००२, पृ.क्र. ९.
- रत्नाळ ब., आर्थिक पर्यावरण, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक, प्रथम संस्करण २००२, पृ.क्र. २.
- इंडिकर प्रशांत, <http://www.loksatta.com/career-vrutantta-news/corporate-social-responsibility-2-49314>.
- इंडिकर प्रशांत, <http://www.loksatta.com/career-vrutantta-news/corporate-social-responsibility-2-49314>.
- Bredo, William, Industrial Estates : Tools for Industrialisation, Asia Publishing House, Bombay, 1962, p. 1.
- Alexander , P.C., Industrial Estates in India, Asia Publishing House, Bombay, 1963, p. 17
- Ibid
- Govt of India, Study of Industrial Estates, New Delhi, 1966, p. 5.

120

Certificate of Publication

International Recognition Research Journal

Research Directions

19

We certify that our editorial, advisory and review board accepted Research Paper of Dr./Siri/Emt: अनिल वि. सुरकार . Topic- वर्धा शहरातील औद्योगिक प्रतिष्ठाना कडून सी.एस.आर. योजनेमार्फत राबविण्यात येणारे विविध कार्यक्रमांचे अध्ययन . College : व्यवस्थापन व प्रबंधन विज्ञानप्रमुख, लोक महाविद्यालय, वर्धा. The Research paper Original & Innovative it is Done Double Blind Peer Reviewed. Your Article is Published in the Month of April Year 2018

Add: 258/34, Ravdwar Peth, Solapur-413005, Maharashtra
India Contact: +91-217-2372010 / +91-9595-359-435
Website: Website: www.lbp.world

Authorized Signature

S. P. Rajguru
Editor-in-Chief

Principal
Maharajawade
WARDHA

BR47548R

Laxmi Book Publication

Certificate of Excellence in Reviewing of Article

वर्धा शहरातील औद्योगिक प्रतिष्ठाना
कडून सी.एस.आर.
योजनेमार्फत राबविण्यात येणारे
विविध कार्यक्रमांचे अध्ययन
Awarded to

डॉ. अनिल वि. सुरकार

*In recognition of an outstanding contribution to the quality
of the journal*

Editor-in-Chief
S. P. Rajguru

20

ISSN : 2278-9308

Sanshodhan Samiksha

Monthly Peer Reviewed International Research

Journal In Economics & Commerce

August - 2016

- Chief Editor - Prof. Virag S. Gawande
- Editor - Dinesh W. Nichit (Commerce)
- Editor - Dr. Sanjay J. Kothari (Economics)

- Published By -

AADHAR SOCIAL RESEARCH & DEVELOPMENT TRAINING INSTITUTE, AMRAVATI, M S.

INDEX
SECTION (A) - ENGLISH

1	Prof. Anil S. Pusohit	FDI scenario in India	1
2	Kailas Sunil Patil	Production Planning of Broiler Farms: Special Reference to Sangli District of Maharashtra	9
3	Prof. Dr. Aruna S. Wadekar	A study of public health and disease management in Yavatmal District	15
4	Mr. S.B. Shinde	Dr. D.R. Gadgil's Contribution in Economic Thought	19
5	Mr. Dadasaheb B. Mane Mr. Anna B. Kamble Mr. Vilas M. Suryavanshi	Child labour in India	23
6	Dr. P.Y. NIMBALKAR	Pradhan Mantri Jan Dhan Yojana (PMJDY):	33
7	Dr. Vijay Anaso Mane	Modern Marketing : Role, Concept & Challenges	38
8	Prof. Gawade A.A.	Need of Population Education:	48
9	Dr. P.M. Taley	Impact of Banking sector on Sustainable development of India	53
10	Asst. Prof. Pallavi S. Ambhore	Need of Population Education	56

INDEX
SECTION (B) - Marathi

Sr. No	Author	Title of Research Paper	Pg.No
11	डॉ. जयपाल एन. चमटे	ग्रामिण रोजगार व विकास	1
12	डॉ. सी. सुरेशील शास्त्रकार	चंद्रपूर जिल्ह्यातील मातंगिली कामगार : आर्थिक अध्ययन	6
13	डॉ. एन. टी. पाटील	जळगाव जिल्ह्यातील उद्योगधंद्यांमधील आकाने	12
14	डॉ. मधुकर नारायण गोखले	बसवणेच्या तालुक्याच्या शहरीकरणामधील होमगटा परिणाम	17

15	डॉ. प्रविण भास्करराव हाडे	विदर्भातील जिल्हानिहाय साक्षर लोकसंख्येची प्रवृत्ती	23
16	डॉ. सी. पुष्पा एस. ताथडे आरती डी. महेशकर	गडचिरोली जिल्ह्यातील वनऊत्पादन आणि वनकामगारांचे आर्थिक अध्ययन	29
17	डॉ. एम. के. गावंडे	आर्थिक समावेश आणि सामाजिक बदल	33
18	डॉ. जिभाऊ ओंकार बच्छाव	वेळेचे व्यवस्थापन : आयुष्याचा तालबंद	37
19	डॉ. मुकुंद रामदास दातीर	रोजगार गारंटी कायदा (२००५)	41
20	प्रा. नागसेन नामदेव मैश्राम	अहेरी तालुक्यातील पर्यटनातून आर्थिक विकास	45
21	प्रा. हरिदास मा. घुर्वे	लघु बँका - पॅमेंट बँका	53
22	अमोल स. राऊत	मेक इन इंडिया : एक दृष्टीसंप	56
23	प्रा. डॉ. सुरेश आर. वराडे	वित्तीय संकट	60
24	प्रा. डॉ. विजयकुमार गवई	सहकार विषयक मानव संसाधन व विकासात्मक बाबी	67

गडचिरोली जिल्हयातील वनउत्पादन आणि वनकामगारांचे आर्थिक अध्ययन

मार्गदर्शक

संशोधक

डॉ. सौ. पुष्पा एस. तायडे

आरती डी. महेशकर

प्राचार्य, लोकमहाविद्यालय, वर्धा

भगवंतराव कला महाविद्यालयसिरोचा जि. गडचिरोली

सारांश :-

गडचिरोली जिल्हा हा आदीवासी जिल्हा म्हणून ओळखला जातो. महाराष्ट्रात सर्वाधिक वनक्षेत्र गडचिरोली जिल्हयात आढळते. जिल्हयातील लोकांना वन विभाग, महाराष्ट्र वन विकास महामंडळ, सामाजिक वनीकरण इत्यादी विभागात रोजगाराच्या संधी प्राप्त होतात. ग्रामीण भागातील बहुतांश आदीवासी भूमीहीन शेतमजूर यांची उपजिवीका जंगलावर अवलंबून आहे. मोहा ब्रेचणे, तेंदूपत्ता तोडणे, लघुवन उपज गोळा करून विकणे या स्वयंरोजगार करणारे अनेक लोक आहेत. जिल्हयात लघुवन उपजांची खुल्या बाजारात विक्री करता येत नसल्यामुळे तसेच या वन उत्पादनावर प्रक्रिया करणारे उद्योग जिल्हयात नसल्यामुळे गोळा केलेल्या वनउपजाला योग्य भाव मिळत नाही.

उद्दीष्टे :- १) गडचिरोली जिल्हयाची भौगोलीक स्थिती जाणून घेणे.

२) वनापासून प्राप्त होणाऱ्या विविध उत्पादनाची माहिती घेणे .

३) वनाब्दारे प्राप्त होणाऱ्या रोजगारीच्या संधीचा अभ्यास करणे.

गृहीते :- १) गडचिरोली जिल्हयातील वनविभागामध्ये स्थानिक लोकांना रोजगार मिळाला आहे.

२) वनामधून उत्पादीत होणाऱ्या मालाला योग्य किंमत व बाजारपेठ नाही.

व्याप्ती व मर्यादा :-

प्रस्तुत शोध निबंधाची व्याप्ती फक्त गडचिरोली जिल्हा पुरती असून एकूण लोकसंख्येत मोठा भाग असलेल्या मजुरा पैकी फक्त वनमजुरा पर्यंतच मर्यादीत आहे.

संशोधन पध्दती व साधने :-

प्रस्तुत शोध निबंधासाठी सर्वेक्षण पध्दती वापरली असून लिखाणासाठी प्रकाशीत साधनांचा वापर केला आहे.

अभ्यास क्षेत्र :-

दि. २६ ऑगस्ट १९८२ रोजी चंद्रपूर जिल्हयाचे विभाजन होऊन महाराष्ट्राच्या नकाशावर स्वतंत्र गडचिरोली जिल्हा उदयाला आला हा जिल्हा महाराष्ट्राच्या उत्तर मूर्व सिधेवर असून या जिल्हयाची शिमा तेलंगाना आणि छत्तीसगड या राज्याला लागून आहे. जिल्हयाचे क्षेत्रफळ १४४१२ चौ.कि. असून जिल्हयाचा क्षेत्रफळापैकी ७९.३२ टक्के क्षेत्र जंगलाने वेढलेले आहे. हा जिल्हा महाराष्ट्राची राजधानी मुंबई पासून सर्वाधिक दुर असून नक्षवादाने सर्वाधिक प्रभावित आहे.

जिल्हयाच्या स्थापनेपुर्वी गडचिरोली व सिरोचा दोनच तहसील होत्या आता १२ तालुके आणि १२ पंचायत समीत्या असून अहेरी, गडचिरोली, देसाइंगज असे तीन उपविभाग आहेत. गडचिरोली जिल्हयात सरासरी १४०० ते २७००० मि. मि. पाउस पडता. धान हे पिक प्रमुख असून एकूण पिकाच्या ७१ टक्के सरासरी धानाचे पीक घेतले जाते.

Customers Perception for Taking Life Insurance: A Critical Analysis of Life Insurance Sector in Nagpur

Mr. Sandeep Deshmukh¹ & Dr. Rajiv Jadhao²

¹Research Scholar, RTM Nagpur University, Nagpur

²Associate Professor, Lok Mahavidyalaya, Wardha

"If a child, a life partner, or a parent depends on you and your income, you need life insurance."

- Suze Orman

Abstract : Human life is a most important asset and life insurance is the most important type of insurance which provides financial protection to a person and his family at the time of uncertain risks or damage. Life insurance provides both safety and protection to individuals and also encourages savings among people.

The present study was selected with an objective to analyze the preferences of customers while life policy investment decision-making. Various reasons to take insurance policies have been discussed in the paper. The data for the study has been collected from both primary and secondary sources. The study area is limited to Nagpur District of Maharashtra. The paper concludes with that most of the respondents take insurance policies for „Savings“ and „Wide risk coverage“.

Keywords: Customers, Life Insurance Policies, Reasons to take Life Insurance

1) INTRODUCTION:

Insurance is a tool by which fatalities of a small number are compensated out of funds (premium payment) collected from plecteous. Insurance is a safeguard against uncertain events that may occur in the future. It is an arrangement where the losses experienced by a few are extended over several who are exposed to similar risks. It is a protection against financial loss arising on the happening of an unexpected event. Insurance companies collect premium to provide security for the purpose. Loss is paid-out of the premium collected from people and

the insurance companies act as trusts amount so collected.

1.1 LIFE INSURANCE

Life insurance is a contract between the insured for the payment of a sum of money person insured for the loss arising from insured against. In return the policy owner to pay a stipulated amount at regular intervals lump sum. A life insurance company contributions called premium and compensation as claims. The amount of is called "sum assured" and evident insurance contract is an insurance policy. insured's death the insurer requires a proof of death before it pays the claim.

Life insurance has emerged as the most segment in the financial sector in India liberalization of the market. Life insurance is a dominant institutional player in the market impacting the health of the through its multi-dimensional role in a capital market. While the primary role insurance company is to provide coverage for managing personal finances, plays a very crucial role in promoting & selling a wide range of products and contributes in promoting and sustaining a market of a country.

1.2 REASONS FOR TAKING INSURANCE

Life insurance policy helps in not only risk but also provides a financial cushion adverse financial burdens suffered. A life policy is distinct from other financial it because of the risk cover provided. It is

24

A critical study on understanding the importance of grading and standardisation of agricultural produce on its marketability and bargaining power of farmers

Dr. Avinash Sahurkar
 Associate Professor
 Loknaha Vidyalaya, Wardha

Mahendra More
 Assistant Professor
 Sinhgad Institute of Management & Computer Application, Pune

Abstract

Rise in the production of various agricultural produce is not sufficient for the economic development process in this country and also of the farmers. It also requires a scientific and systematic marketing system for the purpose of marketing agricultural produce in domestic market as well as in international market. Marketing of agricultural produce means a series of activities involved in the movement of agricultural produces from the point of production to the point of consumption. According to experts, agricultural marketing comprises all operations involved in the movement of farm produce from the farmer to the ultimate consumer. Agricultural marketing essentially includes the operations like collecting, separation, grading, standardising, processing, preserving, transportation and selling.

Since independence in India, agricultural marketing is characterized by pervasive government intervention. This intervention took place for various purposes in various forms. With the passage of time the need for agricultural marketing also changed. In the initial period, marketing for agriculture was required to increase productivity, provide a market for agricultural produce, arrangement for agricultural credit, etc. But in today's scenario, agricultural marketing is needed to enhance the efficiency of the producers to market their agriculture produce so that they can earn desired market margin, especially due to the deficiency of proper grading facilities and standardised measures for categorisation of agricultural produce at the farmers' level. This essentially leads to weak bargaining power of farmers, lower price for agricultural produce and eventually the lower margins.

Keywords- Grading, standardisation, marketing and standardisation, Agriculture produce

Objectives-

1. To understand the major problems of agricultural marketing.
2. To underline the role of government for the development of agricultural marketing in the context of grading and standardisation of agricultural produce.
3. To understand the impact of grading and standardising on profitability of farming.

PS
 President
 Lok Naha Vidyalaya
 WARDHA.

Introduction-

Grading and standardization is a marketing function, which facilitates the movement of produce. Without standardization there is confusion and unfairness as well. Standardization is a term used in a broader sense. Grade standards for commodities are laid down first and then the commodities are sorted out according to the accepted standards. The produce is graded according to quality specifications. But if these quality specifications vary from seller to seller, there would be a lot of confusion about its grade. The top grade of one seller may be inferior to the second grade of another. This is when buyers lose confidence in grading. To avoid this eventuality, it is necessary to have fixed grade standards, which are universally accepted and followed by all in the trade.

It is a prerequisite for mass marketing and widening the market for produce. The adoption of standards may be either mandatory or voluntary. Grading refers to the process of assessing the intrinsic value of commodities. Grading ensures that produce of a higher quality defined in terms of freshness, size, colour and other product features brings a premium in the market for the producer. Grading assists the customer in exercising his choice and also provides him with an assurance of quality. Grading and standardisation increase quality-consciousness in commodity markets.

Standardization is determination of the standards to be established for different commodities. The standardization can be defined as the determination of the basic limits on grades or the establishment of model processes and methods of producing, handling and selling goods and services.

Standards are established on the basis of certain characteristics-such as weight, size, colour, appearance, texture, moisture content, staple length amount of foreign matter, ripeness, sweetness, taste, chemical content, etc. termed grade standards. Thus, standardization means making the quality specifications of the grades uniform among buyers and sellers over space and time.

Grading can be defined as the sorting of the unlike lots of the produce into different lots according to the quality specifications laid down. Each lot has substantially the same characteristics in so far as quality is concerned. It is a method of dividing produce into certain groups or lots in accordance with predetermined standards. Grading follows standardization. It is a sub-function of standardization.

Research Methodology-

In this research that is based on secondary data, the researchers take into account the insights derived from relevant studies undertaken and survey conducted by various researchers and institutions in the subject area. This research is essentially aimed at understanding the importance of grading and standardising on profitability of farming. Researchers have also considered the views/ opinions expressed and experiences shared by the experts in the subject area under consideration.

Literature Review-

The agricultural marketing can be defined as the commercial functions involved in transferring agricultural produce consisting of farm, horticultural and other allied produce from producer (farmer) to consumer. Agricultural marketing also reflect another dimension from supply of produce from rural to rural and rural to urban and from rural to industrial consumers.

Certificate of Publication

www.ijmr.net.in | irjmss@gmail.com

Hereby awarding this certificate to: Dr. Anjali Sahitkar and Mahendra More

In recognition of the publication of the Paper Entitled: A critical study on understanding the importance of grading and standardisation of agricultural products on its marketability and bargaining power of farmers

Published In International Journal in Management and Social Science

ISSN 2323-1784

Volume 5

Issue 12

Month December

Year 2017

Impact Factor 6.478

Savita Sharma
Marketing Publication
IJMR

Handwritten signature

24

Impact of Demonetization on Indian Farmer

Dr. Rajiv M. Jadhav

Asstt. Prof. Lok Maha Vidyapeeth, Wardha.

drrajivjadhav@gmail.com

Abstract

As we all know that people engaged in the Farming activities are 70% of total population of India, rural households depend on agriculture as their principal means of livelihood agriculture along with fisheries and forestry, accounts for one third of the nation's and many of them are not literate also they cannot afford major change in the market due to the traditional working and business practices farmers already suffering and facing problem from the natural calamities and market fluctuations and exploitation from the middleman and now a days new elected government declared that 500 and 1000 rupees notes are not a legal tender, it like removal of blood from the human body. How it is getting circulate? How bodies get the functioning? Human body get anemic and like that economy also get anemic due to insufficient flow of materialistic currency

Keywords: Demonetization, Government, Farmer

1. Introduction

Demonetization: It is the act of stripping a currency unit of its status as legal tender. It occurs whenever there is a change of national currency. The present form or forms of money is pulled from circulation and retired often to be replaced with new country entirely replace the old currency with a new currency.

The government of every country focuses on long term prosperity and this can be attained only by wiping out the major evils of the society like corruption, black money and terrorism. And, Demonetization, 2016 rightly addresses this. The scheme has dealt a lethal blow to the parallel economy that casted its ugly shadow on the nation's economy for long. In the wake of demonetization, there have been multiple debates on whether the radical and bold step taken by the central government was a judicious, well thought out and well

implemented step. The nation of course stands divided in its opinion on whether the drastic measure taken by the government which has plummeted the country into a financial paralysis, was an informed step.

On November 8th, 2016, Mr Narendra Modi, PM of India, announced demonetization of Rs 500 and Rs 1000 notes. After a couple of days of frozen monetary transactions, the government introduced the initiative by permitting restricted withdrawals on a rationed basis. Overhauling of all the invalid notes were called to be done within a prescribed period.

Effect of the Demonetization:

The demonetization affected on many sectors of nation country already facing the problems of unemployment and government process the demonetization involves either introducing new notes or coins of the same currency or completely replacing the old currency with a new currency.

Demonetization is the act of stripping a currency unit of status as legal tender. For us it means that RBI has withdrawn all the Old Rs 500, currency notes as legal tender i.e. official mode of payment. De-monetization is used, whenever there is a change of national currency. The Old unit Of Currency must be retired and replaced with a new currency unit. It is also used to tackle black money into the economy.

- The demonetization of 500 and 1000 rupee notes to crush black economy has come at a wrong time for farmers.
- Millions of farmers are unable to get enough cash to buy seeds and fertilizers for their winter crops.

International Journal of Commerce and Management Studies
www.ijcams.com

Certificate of Publication

IJCAMS

International Journal of Commerce and Management Studies

IJCAMS Journal awarding this certificate to Dr. Rajiv M. Jadhao of
the paper entitled "Impact of Demonetization on Indian Farmer"
published in IJCAMS Journal, Volume 2, Issue 2, June 2017.

Digitized by Google

www.ijcams.com

Editor-in-Chief
IJCAMS Journal
June 2017

UGC Approved
Refereed Journal
J. of
UGC
Jr.No.43053

ISSN 2394-5303

rinting AreaTM

International Multilingual Research Journal
Issue-32, Vol-09, August 2017

Editor
Dr.Bapu G.Gholap

24

www.vidyawarita.com

Lecturer,
Lok Mahavidyalaya
WARDHA

ISSN: 2394 5303

Impact
Factor
4.002(UOP)

Printing Area
International Research Journal

August 2017
Issue-32, Vol-09

01

UGC Approved
Jr.No.43053

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

प्रिंटिंग एरिया

Printing Area International Interdisciplinary Research
Journal in Marathi, Hindi & English Languages

August 2017, Issue-32, Vol-09

Editor

Dr. Bapu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

Co-Editor

Dr. Ravindranath Kewat

(M.A. Ph.D.)

Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana
Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post.
Limbaganesh Dist,Beed-431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Bapu Ganpat.

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At Post.Limbaganesh,Tq Dist.Beed

Pin-431126 (Maharashtra) Cell-07568057595,09850203295

harshwardhanpubli@gmail.com,vidyawarta@gmail.com

All Types Educational & Reference Book Publisher & Distributors / www.vidyawarta.com

Editor.
Lok Mahavidyalaya
WARDHA.

Printing Area

Editorial Board & Advisory Committee

- 1) Dr. Vikas Sudam Padalkar (Japan)
- 2) M. Saleem, Sialkot (Pakistan)
- 3) Dr. Momin Mujtaba (Saudi Arabia)
- 4) N. Nagendrakumar (Sri Lanka)
- 5) Dr. Wankhede Umakant (Maharashtra)
- 6) Dr. Basantani Vinita (Pune)
- 7) Dr. Upadhyaya Bharat (Sangali)
- 8) Jubraj Khamari (Orissa)
- 9) Krupa Sophia Livingston (Tamilnadu)
- 10) Dr. Wagh Anand (Aurangabad)
- 11) Dr. Ambhore Shankar (Jalna)
- 12) Dr. Ashish Kumar (Delhi)
- 13) Prof. Surwade Yogesh (Satara)
- 14) Dr. Patil Deepak (Dhule)
- 15) Dr. Singh Rajeshkumar (Lucknow)
- 16) Tadvi Ajj (Jalgaon)
- 17) Dr. Patwari Vidya (Jalna)
- 18) Dr. Varma Anju (Gangotri)
- 19) Dr. Padwal Promod (Varanasi)
- 20) Dr. Lokhande Nilendra (Mumbai)
- 21) Dr. Narendra Pathak (Lucknow)
- 22) Dr. Bhairulal Yadav (West Bengal)
- 23) Dr. M. M. Joshi, (Nainital)
- 24) Dr. Sushma Yadav (Delhi)
- 25) Dr. Seema Sharma (Indor)
- 26) Dr. Choudhari N. D. (Kada)
- 27) Dr. Yallawad Rajkumar (Parli v.)
- 28) Dr. Yerande V. L. (Nilanga)
- 29) Dr. Awasthi Sudarshan (Parli v.)
- 30) Vipin Pandey, Kanpur (U.P.)
- 31) Dr. Rajendra Acharya (Parli v.)
- 32) Manmeet Kaur (Uttarakhand)
- 33) Dr. Vidya Gulbhile (M.S.)
- 34) Dr. Kewat Ravindra (Chandrapur)
- 35) Dr. Pandey Piyush (Delhi)
- 36) Dr. Suresh Babu (Hyderabad)
- 37) Dr. Patel Brijesh (Gujrat)
- 38) Dr. Trivedi Sunil (Gujrat)
- 39) Dr. Sarda Priti (Hyderabad)
- 40) Dr. Nema Deepak (M.P.)
- 41) Dr. Shukla Neeraj (U.P.)
- 42) Dr. Namdev Madumati (M.P.)
- 43) Dr. Kachare S.V. (Parli-v)
- 44) Dr. Singh Komal (Lucknow)
- 45) Dr. Pawar Vijay (Mumbai)
- 46) Dr. Chaudhari Ramakant (Ja)

Indexed

Govt. of India,
Trade Marks Registry
Regd. No. 3418002

Note : The Views expressed in the published articles, Research Papers etc. are their writers own. 'Printing Area' does not take any liability regarding approval/disapproval by any university, institute, academic body and others. The agreement of the Editor, Editorial Board or Publication is not necessary. Disputes, if any shall be decided by the court at Beed (Maharashtra, India)

<http://www.printingarea.blogspot.com>

Printing Area : Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal

UGC Approved
Jr.No. 43053

13) वाचन संस्कृती विकासातील अडथळे आणि उपाय कुंभार कल्याण निलाप्पा, जालना.	57
14) सह्याद्रीच्या कुशीतील एक ऐतिहासिक पर्यटन केंद्र-पिसोळे गिरीदुर्ग प्रा. अशोक गवा गोविल, डॉ. एच.आर.चौधरी, शिरपुर ता.जि.पुळे	62
15) अहमदनगर जिल्ह्यातील 'ब' वर्गाच्या नगरपरिषदांचा राजकीय अभ्यास प्रशांत भाऊसाहेब झोळंके, नांदेड	66
16) महाराष्ट्रातील स्त्री भ्रूणहत्या : एक सामाजिक समस्या प्रा. डॉ. रविंद्र दगडू वाघ, ता. जि. - पुणे	68
17) भारतीय रेल्वेची प्रगती कु. स्वाती दिपक पाटील, पुणे.	72
18) दहशतवादी हल्ल्यांमुळे महाराष्ट्रात निर्माण झालेल्या मानवी अधिकारांच्या समस्या प्रा. डॉ. शुभांगी डी.राठी, प्रा.ताराचंद्र एम.सावसाकडे	76
19) स्वामी रामानंद तिर्थ : एक अच्युत व्यक्तिमत्त्व प्रा.शहाणे रंजना प्रल्हादराव, परळी वेजनाथ	83
20) प्रेम यांची कविता प्रा. मोहन सोनूरकर, वर्धा	85
21) महात्मा गांधींची समराज्य संकल्पना डॉ. श्री. निळकंठ रामचंद्र व्यापारी, जि. ठाणे	89
22) वर्धा जिल्ह्यातील नगर परिषदेपधील प्राथमिक शिक्षकांच्या आर्थिक व सामाजिक स्थितीचे अध्ययन प्रा. प्रशांत अ. येऊलकर, वर्धा	91
23) भारत में बाल श्रमिकों का शोषण एवं दुर्ब्यवहार एवं उसके निदान के प्रयास— अभिरोक अग्रवाल (बिलासपुर छ.ग.)	95
24) स्वदेश भारती के उपन्यासों में नारी चर्चा डॉ. सुधीर शर्मा, जिला—दुर्ग(छ.ग.)	101
25) मंजुल भगत के कथा साहित्य में नारी डॉ. बळीराम संभाजी भुक्तर, पाटील पशांत प्रकाशराव, जिल्हा— लातूर	105

प्रेस यांची कविता

प्रा. मोहन सोनूरकर
लोक महाविद्यालय, वर्धा

आधुनिक मराठी कविता अनेक कवींनी समृद्ध केलेली आहे. आधुनिक मराठी कवितेचे जनक केशवसुतांना मानले जाते. सर्व बंधनातून मुक्त करून मराठी कवितेला सामान्य व्यक्तींच्या समस्यांकडे पाहण्याला लावले. मराठी कविता अभिव्यक्ती व आशय या दोन्ही दृष्टीने बदलली व नव्या प्रवाहातील कवींनी मराठी कवितेला अधिक माणूस स्पर्शी केलेली आहे. मराठी कविता या बदलाकडे अधिक गंभीरपणे पाहतांना दिसते. मराठी रसिकांनी नव्या जीवनादर्पाच्या आणोवा प्रदान करतांना मराठी कवी सक्षम संदर्भ बहाल करतात. मराठी कवींनी विविध संदर्भ घेवून केलेले लेखन अधिक वास्तवदर्शीपणे व संयत स्वरूपात अनुभव संमत होतांना प्रत्ययाला येते. वाङ्मयीन व भाविक मुल्यांना बगल देवून संवेदनेच्या विविध छटा रूपांतरित करतांना मराठी कवितेला नवे आयाम प्रदान झालेले दिसते. अनुभव हा रसिकगत असतो. असा एक कवी आपली काव्यशैली घेवून विदर्भाच्या भूमीमध्ये नव्या आशय अभिव्यक्तीच्या कविता लिहितांना दिसते. तो म्हणजे प्रेस होय. माणिक गोडघाटे हे प्रेस या नावाने काव्यलेखन करायचे.

प्रेसची कविता आकलनाच्या पातळीवर कठिण आहे असे माणणारे समिहक तिला दुर्बोधही असल्याचे सांगून जातात. प्रेसांच्या कवितेकडे दुर्बोधनेच्या चश्मातून पाहण्याची सवय मराठी समिहकांनी मराठी वाचकांना, अभ्यासकांना व रसिकांना लावल्याचे दिसते. वास्तविकपणे कवितेचा अभ्यास तीन पातळ्यांवर होत असतो. १) आस्वादनाच्या पातळीवर, (२) अभ्यासकांच्या पातळीवर (विद्यार्थी) व (३) समिहकांच्या

पातळीवर (कवींचे स्थान टाकण्यासाठी) त्यामुळे आम्ही कोणती भूमिका घेवून प्रेसांची कविता अभ्यासते. हा महत्त्वाचा मुद्दा ठरतो. कारण मराठी वाङ्मयाच्या विविध अंगांनी विचार करतांना आखीव पठडीतून साचेबद्ध पध्दतीने किंवा जुन्या समिहका पध्दतींना डोळ्यासमोर ठेवून कवितांचा अभ्यास करायला गेले तर प्रेस हा कठिण अनाकलनीय म्हणजेच दुर्बोध कवी वाटतो. कोणताही कवी हा कविता लिहितांना जीवनरस कुठून घेतो व तो कोणत्या शब्दशैलीमध्ये व्यक्त होतो याचा शांगपत्ता अभ्यासकांना नसतो. कवी जितका व्यक्त होतो त्यापेक्षा जास्त अव्यक्त असतो. शब्दाची जुळवण ही कसरत असते व त्यासाठी शब्दप्रतिमा उभ्या करतांना कवीचा दृष्टिकोण काय होता हे मुद्दा लक्षात घेवून कवीकडे पाहावे लागते. असा विचार केल्याने कोणताही कवी हा दुर्बोध वाटू शकणार नाही. लेखनामागची प्रेरणा जितकी खोल असेल तेवढे शब्द अधिक अर्थपूर्ण होतांना दिसतात.

'अज्ञानाच्या वाळूवरती

प्रहर उन्हाचा जळतो अगतिक

अन् हाकेतील सजल विराणी

मृगजळ होते क्षितिज विदारक'

अशा प्रतिमांमधून कवीच्या मनाच्या अवस्थांचो सहज कल्पना येते. कवी कसा खोल होत जातो व आपल्या आत निर्माण होणाऱ्या संदर्भांना समर्पक शब्द प्रदान करतो हे पाहणे ही खरी गंमत असते.

'आता लिहितांना काही

जरा वेगळे वाटते

माझ्या लेखणीची ओळ

तिळतिळाने तुटते

आणि टाटतो हुदका

वेळ अवेळ पाहिना

डोळे फोडून वैरीण

रव सताड जाणते।

शब्द अनाथ दिसतो

रेष हळूच ओढाणी

टिप ठेवूनहि अंतो

गीत अपुरे वाटते'

अशा शब्दकळांनी सुंदर जुळवणी करणारे

ISSN 2394-5303

2.5

Printing AreaTM

International Multilingual Research Journal
Issue-34, Vol-03, October 2017

Editor
Dr. Bapu G. Gholap

www.vidyawarta.com

Lot Mahavidyalaya
WARDHA

International

Printing Area

Editorial Board & Advisory Committee

- 1) Dr. Vikas Sudam Padalkar (Japan)
- 2) M. Saleem, Sialkot (Pakistan)
- 3) Dr. Momin Mujtaba (Saudi Arabia)
- 4) N. Nagendrakumar (Sri Lanka)
- 5) Dr. Wankhede Umakant (Maharashtra)
- 6) Dr. Basantani Vinita (Pune)
- 7) Dr. Upadhya Bharat (Sangali)
- 8) Jubraj Khamari (Orissa)
- 9) Krupa Sophia Livingston (Tamilnadu)
- 10) Dr. Wagh Anand (Aurangabad)
- 11) Dr. Ambhore Shankar (Jalna)
- 12) Dr. Ashish Kumar (Delhi)
- 13) Prof. Surwade Yogesh (Satara)
- 14) Dr. Patil Deepak (Dhule)
- 15) Dr. Singh Rajeshkumar (Lucknow)
- 16) Tadvi Ajj (Jalgaon)
- 17) Dr. Patwari Vidya (Jalna)
- 18) Dr. Varma Anju (Gangatok)
- 19) Dr. Padwal Promod (Waranasi)
- 20) Dr. Lokhande Nilendra (Mumbai)
- 21) Dr. Narendra Pathak (Lucknow)
- 22) Dr. Bhairulal Yadav (West Bengal)
- 23) Dr. M. M. Joshi, (Nainital)
- 24) Dr. Sushma Yadav (Delhi)
- 25) Dr. Seema Sharma (Indor)
- 26) Dr. Choudhari N.D. (Kada)
- 27) Dr. Yallawad Rajkumar (Parli v.)
- 28) Dr. Yerande V. L. (Nilanga)
- 29) Dr. Awasthi Sudarshan (Parli v.)
- 30) Vipin Pandey, Kanpur (U.P.)
- 31) Dr. Rajendra Acharya (Parli v.)
- 32) Manmeet Kaur (Uttarakhand)
- 33) Dr. Vidya Gulbhile (M.S.)
- 34) Dr. Kewat Ravindra (Chandrapur)
- 35) Dr. Pandey Piyush (Delhi)
- 36) Dr. Suresh Babu (Hyderabad)
- 37) Dr. Patel Brijesh (Gujrat)
- 38) Dr. Trivedi Sunil (Gujrat)
- 39) Dr. Sarda Priti (Hyderabad)
- 40) Dr. Nema Deepak (M.P.)
- 41) Dr. Shukla Neeraj (U.P.)
- 42) Dr. Namdev Madumati (M.P.)
- 43) Dr. Kachare S.V. (Parli-v)
- 44) Dr. Singh Komal (Lucknow)
- 45) Dr. Pawar Vijay (Mumbai)
- 46) Dr. Chaudhari Ramakanth (Ja)

Indexed

Govt. of India,
Trade Marks Registry
Regd. No. 3418002

Note : The Views expressed in the published articles, Research Papers etc. are their writers own. 'Printing Area' dose not take any libility regarding appoval/disapproval by any university, institute, academic body and others. The agreement of the Editor, Editorial Board or Publication is not necessary. Disputes, if any shall be decided by the court at Beed (Maharashtra, India)

<http://www.printingarea.blogspot.com>

Printing Area : Interdisciplinary Multilingual Refereed Journal

UGC Approved
Sr.No.43053

Wade
Lecturer,
Lok Mahavidyalaya
WARDHA

25) प्राथमिक शिक्षकांच्या काव्यसाहित्यिक गुणवत्तेचा अभ्यास डॉ. बंरना एस. पाटील-प्राचार्य डॉ. वाय. एच. सनेर	109
26) त्रैस्त भानुदास यांचे उपदेश व काव्ये प्रा.डॉ.शिवप्रसाद पं. वाणळ, वाशीम. ता.जि.वाशीम	112
27) ज्ञानेश्वरीतील विनोद अर्चना रामचंद्र चव्हाण, परळी वै.	114
28) नारायण सुर्वे यांची कविता ✓ प्रा. मोहन सोनूरकर, वर्धा, महाराष्ट्र	117
29) सातपुड्यातील आदिवासी तडवो भित्त जपतावे "सजोने" लोकनृत्य -एक शोध अजीत रमिद तडवो, जळगांव (महा.) (भारत)	122
30) भारताच्या आर्थिक विकासावर जी.एस.टी. चा परिणाम प्रा. एम. पी. चौपट्टे, गाढगांव (तेल्हारा), जि अकोला	124
31) महात्मा फुले पुर्वकालीन महाराष्ट्रातील शैक्षणिक परिस्थिती प्रा.सौ.स्वाती नागोराव कुलकर्णी, परभणी	127
32) कोकण प्रदेशातील सांस्कृतिक व धार्मिक संकल्पनांचा आढावा प्रा. अरुण अवधितराव पाटील, जळगांव	130
33) पद्मावती राज, गोड जनजाति एवं सांस्कृतिक गतिशीलता डॉ० कमलेश फाल, वाराणसी	133
34) कमलेश्वर के उपन्यासों में नगरीय जीवन की यात्रिकता डॉ. दलीबहन बी. चौधरी, सीमलिया	137
35) 'जाति वर्ग एवं स्वास्थ्य' एन आर एच एम का समाजशास्त्रीय अध्ययन सतोष कुमार गुप्ता, गोरखपुर	139
36) श्री श्री आनंदमयी मां के गहनार्थिक एवं वैदिक चिंतन की दार्शनिकता का वर्तमान डॉ० भारती कौशिक, श्यामपुर ऋषिकेश (उ०ख०)	142

नारायण सुर्वे यांची कविता

प्रा. मोहन सोनूरकर
लोक महाविद्यालय, वर्धा, महाराष्ट्र

प्रतिभा हा साहित्याच्या निर्मितीचा मुख्य आधार आहे. त्या शक्तीमुळे कवींच्या मनात निर्माण होणाऱ्या तरंगंना शब्दांकित करण्याची क्षमता निर्माण होते. कवी हा सर्वसामान्य समाजात वावरणारा व्यक्ती असतो. त्याच्या जीवनात सुख आणि दुःखाचा अनुभव कळत नकळत येत असतो व कवी त्या अनुभवाला आपल्या रूचीप्रमाणे, क्षमतेप्रमाणे शब्दांकित करीत जातो. कवी या अनुभवाला दुःखाने किंवा आनंदाने व्यक्त करीत असतो. व्यक्त व्हायच्या पूर्वी त्याच्या मनाची पुसळण होते व त्यातून निर्माण होणारे सार त्याला लेखनप्रवृत्त करीत असते. निर्मिती ही एक अनुभूतीची अभिव्यक्ती आहे. ती सापेक्ष व निरपेक्ष अशा दोन्ही पध्दतीने व्यक्त होत असते. बोलणारे अनुभव अधिक प्रमाणात व्यक्त होतात. व जे आवडणारे अनुभव असतात ते तर सहजभावाने व्यक्त होत असतात. कवींच्या अंतर्मनात निर्माण होणारे भाव या विप्लित्ताने अधिक साकार रूप घेत असतात म्हणजेच कवितेचा जन्म होत असतो.

कविता हा कवीच्या विचाराचा व व्यक्तिमत्त्वाचा सार असतो आणि त्यातून तो स्वतः व्यक्त होतो. कवी हा नेहमी आत्मसाक्षात्कार करीत असतो याचा अर्थ तो या निमित्ताने साकार रूप घेतो. कवी आणि कविता या दोन्ही घटणांचा विचार केला तर कविता ही सार म्हणजे कवीची ओळख असते. तिच्या अर्थप्रजापितृत्वामुळे कवीचे स्थान मोठे होते व कवीच्या सुंदर सापेक्ष विचाराफुटे कविता परेपूर्ण होत असते. कवी हा नेहमीसाठी एक कर्मासोमोहासाठी प्रयत्न करणारा विद्वार्थी असतो तो यज्ञकासाठी सतत प्रयत्न करतो.

असतो. नव्हे तो एक आत्मसाक्षात्कार करीत असतो असेच म्हणावे लागते. कवी बोलता होतो म्हणजे कविता करतो. आधी तो भोगतो, जगतो आणि नंतर तो मांडायला लागतो. अशा अनुभवाची शिंदोरी घेऊन नारायण सुर्वे हा कवी झाला. बाप आणि आईचा पत्ता हरवलेला बाळ गंगाराम सुर्वे यांनी आपला बाळ समजून मोठा केला. व पुढे गिरणी कामगार, डाफर अशी छोटी मोठी कामे करीत तो पाळामास्तर झाला आणि पुढे कामगार आंदोलनाचा नेता, मार्क्सवादी विचारांचा प्रचारक व कवी झाला.

जीवनाच्या विद्यापीठात अनुभवाचे पाठ गिरवून नारायण सुर्वे बोलू लागला.

'कामगार आहे मी तळपती तलवार आहे
सारस्वतानो! थोडासा गुन्हा करणार आहे.'

अशा शब्दात मी मराठी कवितेत काव्य करणार आहे. हे सुर्व्यांनी सांगितले आहे. मराठी सारस्वताना त्यांनी जग समजावले आहे. विशिष्ट चाकोरीतील लेखनाला साहित्य म्हणणाऱ्या प्रवृत्तीच्या विरोधात सुर्वे या प्रकारची भाषा वापरतांना दिसतात. त्यांच्या दृष्टीने जीवनानुभव हा मोठा आणि महत्त्वाचा आहे. जीवन नितके दुःखमय खोल तितकी अभिव्यक्ती सुंदर असते. आणि त्यामुळेच नारायण सुर्वे हे मराठी कवितेतील सुर्य होते. कामगार असल्यामुळे त्यांनी श्रमिकांच्या वेदना जास्त जवळून पाहिल्या होत्या नव्हे प्रत्यक्ष भोगल्या होत्या. त्यामुळे अनुभवाची सापेक्षता जास्त होती व म्हणून कवितेतील अभिव्यक्ती ही तेवढीच धारदार आहे. ते चार शब्द या कवितेत म्हणतात.

'रोजीचा रोटीचा सवाल रोजचाच आहे

कधी फाटका बाहेर कधी फाटका आत आहे.'

कारण कामगारांच्या जीवनात रोज नव्या समस्या उभ्या राहतात. कधी फाटकाच्या आत तर कधी फाटकाबाहेर असतात. त्यांचे जीवन हीच एक समस्या असते.

'आज माझ्या वेदनेला

अर्थ नवा देत आहे

आणि मेघाल्या डफावर

शाप विजाली देत आहे.'

कवी वेदनेला नवा अर्थ द्यायचा विचार करतो

ISSN : 2278-9308

Sanshodhan Samiksha

Monthly Peer Reviewed International Research Journal

Home Economics & Home Science Special Issue

January -2017

Editor Dr. Rajani A. Mamidwar
(Kanchalwar)
Dr. Shubhangi K. Dange

PUBLISHED BY -

AADHAR EDUCAL RESEARCH & DEVELOPMENT TRAINING INSTITUTE, AMRAVATI, MS

INDEX

Sr. No	Author	Title of Research Paper	Pg.No.
1	डॉ. सौ. संगिताताई घुईखेडकर	स्त्री जीवनात योगाचे महत्व	1
2	प्रा.स्मिता रामकृष्ण गजभिये	सुदृढ शरीराकरीता सुरक्षित पोषक आहार	8
3	प्रा.आर.ए.नक्षिणे	कुपोषण आणि आरोग्य	14
4	प्रा.डॉ. किरण बेलूरकर	स्तनपान: बाळाच्या शाश्वत विकासाची संजीवनी	20
5	प्रा. प्राची भांबुरकर, विधळे	हुंडा - एक सामाजिक समस्या	24
6	प्रा. मंगला बनसोड	स्थूल शरीरावरील घातक परिणाम - एक अध्ययन	27
7	प्रा. अर्चना हरणे	मधुवनी चित्रशैली : पारंपरिक लोककला	31
8	प्रा. डॉ. सौ. अनिता दगडी	भंडारा जिल्हयातील लाखनी तालुक्यात प्राथमिक आरोग्य केंद्राद्वारे गर्भवती व नवजात शिशुंना मिळणा-या सुविधांचे अध्ययन	34
9	प्रा.कु. ज्योती जे. चोरे (विधळे)	गर्भावस्था व दुग्धसर्जनकाळातील स्त्रीच्या पोषणदर्जाचे अध्ययन	38
10	कु.शिल्पा अकुशराव मानकर डॉ.संध्या एस.देवळे	वृध्दश्रमातील आणि कुटुंबातील वृध्दांचे समायोजन	44
11	लेखिका: डॉ. माया शिरखेडकर	"मानवीय साधन संपती चे व्यवस्थापन" - काळाची गरज!	55
12	प्रा. डॉ. विद्या मुकुंद ठवकर	दैनंदिन जीवनात पुष्परचनेचे महत्व - एक अध्ययन	62
13	प्रा. संध्या अशोक कासर्लावार	पोषणतेचा, मानसिक तेंवर परिणाम	66

14	प्रा. सोनाली राजेश बन्सोड ✓	वर्धा शहरातील महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये एडसबाबतची माहिती आणि जागरूकता एक अध्ययन	72
15	प्रा. कल्पना पि. कोरडे	वैवाहिक समायोजनाची गरज	81
16	Rekha Y. Zoting	स्त्रियांमधील आरोग्य व आहार या विषयी असलेली अजागृकता	85
17	Dr. Jaysheela Basvant Manohar	Method of food Preservation	89
18	Dr. Ku. Shshama W. Bonde	Ekatmik balvikas seva yojna antargat karyarat anganwadi sevikanna tyanchya kamasambandi yenarya samasyanche adhyayan (Ashti taluka Dist. Wardha)	93
19	Dr. Rajani Mamidwar (Kanchalwar)	Women Entrepreneurs in India : Problems & Remedies	99
20	Mrs. Megha M. Ratkanthiwar	Food Preservation - The Process of Treating and Handling Food to Stop Spoilage	103
21	Dr. Shubhangi Kukekar	Child Labor A Current Problem	111
22	Dr. Vibha Katey	Family welfare programmes in india	114
23	Shubhangi Satone Dr. Arti Samarth,	Job satisfaction of rural anganwadi worker-homemakers	118
24	Mrs. Anjali Pajankar	Traditional Food-Processing and Preparation Practices	123
25	प्रा. इन्दु हरिवल्लभजी राठी जाजू	अपवादाल्मक बालके व त्यांचे सुप्त कौशल्य ओळखणे.	127

'वर्धा शहरातील महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांमध्ये एड्सबाबतची माहिती आणि

जागरूकता एक अध्ययन'

प्रा. सोनाली राजेश बन्सोड

लोक महाविद्यालय, वर्धा.

प्रस्तावना :

एड्स रोगाने संपूर्ण जगात व विशेषतः भारतात त्यात महाराष्ट्रात सध्याच्या स्थितीत हाहाकार उडवून दिला आहे. एड्ससाठी कोणतीही प्रतिबंधक लस उपलब्ध नाही तसेच, परिणामकारक व स्वस्त औषधे उपलब्ध नाहीत. त्यामुळेच एड्सचा प्रतिबंध व नियंत्रण करावयाचे असेल तर लोकजागृती व लोकशिक्षण याच गोष्टी आपल्या हाती आहेत. मानवीय अस्तित्वाच्या आरोग्य इतिहासाला आजवर अनेक आजारांच्या साथीचा उल्लेख आपल्याला आढळतो. एड्स इतकी प्रसिद्धी, कुतुहल, भिती मात्र इतर कोणत्याही आजारात आढळून येत नाही. या लागणीचा रेटा आणि परिणाम तेवढा जबरदस्त आहे. एच.आय.व्ही. लागणीच्या अदृश्य लाटेमागून येणारी एड्स ही प्रत्यक्ष दृश्य लाट असते. या लाटांच्या 'अदृश्य' आणि 'दृश्य' स्वरूपात परिणाम करणारी तेवढीच मोठी लाट असते. या आजाराबद्दलच्या सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, राजकीय, कौटुंबिक परिणामांची या विशेष परिणामामुळेच या शतकाच्या उत्तरार्धातला एड्स हा नुसता आरोग्याचाच नव्हे तर मानवी विकासाचा महत्त्वाचा प्रश्न बनला आहे. कोट्यावधी व्यक्ती-पुरुष, स्त्रिया आणि मुलं सगळ्यांच्या आयुष्याला त्यानी स्पर्श केला आहे.

या प्रश्नाचं स्वरूप समजून घ्यायचं तर एड्स भारतात किती पसरला आहे, जगात त्याचे किती प्रमाण आहे हे समजावून घ्यायला हवंच. या आकडेवारीबरोबर त्याचा व्यक्ती, कुटुंब, समाज या सर्वांवर होणारा परिणाम समजून घ्यायला हवा. ही लागण रौखण्यासाठी सर्व प्रयत्नांमधील सर्वात महत्त्वाचं आणि सर्वात पहिलं पाऊल आहे. परिस्थिती समजून घेण्याचं, आधी स्वतः समजून घेण्याचं, मग इतरांना समजून देण्याचं.

एड्स हा आपल्या सर्वांचाच प्रश्न आहे. त्याचे प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष परिणाम सगळ्यांनाच भोगावे लागणार आहेत. हा प्रश्न सोडवावयाचा तर लागण झालेले ते आणि न झालेले आपण असा भेद करून वागणं योग्य होणार नाही. आपल्या नैतिक-अनैतिक व्याख्या दुसऱ्यांवर लादून दुषण देणं, वेगळं घडणं, वाळीत टाकणं ही परिस्थिती बदलणं आवश्यक आहे.

भारतातील एड्सची लागण झपाटयाने पसरते आहे. अनेक लोक आजारी पडू लागले आहेत. इतर अनेक आजारांमध्ये प्रतिबंधासाठी लस उपलब्ध असते. तशी अजून तरी एड्ससाठी लस उपलब्ध नाही. शरीरातून लागण दूर करणारे औषधही अद्याप उपलब्ध नाही. असे असले तरी आजार नियंत्रणाखाली ठेवू शकतील अशी औषधे आता मिळू लागलेली आहेत. अशी औषधे खूप महागडी असून म्हणावा तसा परिणाम साधता येत नाही. विशेष म्हणजे मातेकडून बाळाला होणारी लागण टाळण्यासाठी म्हणजेच प्रतिबंधासाठी औषधांचा चांगला उपयोग होऊ शकतो हेही सिद्ध झाले आहे. अशावेळी लोक शिक्षणाने व जनजागरणाच्या मार्गाने आणि

MAH/MUL/03051/2012
ISSN-2319 9318

आंतरराष्ट्रीय बहुभाषिक शोध पत्रिका

विद्यावाली®

द्विमासिक, डिसेंबर-२०१७

समाप्ति

❖ संपादक ❖
प्रा.विराग गावंडे
डॉ. संजय कोठारी
डॉ. दिनेश निचीत

* प्रकाशक *

संत गाडगे महाराज कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, वालेगांव, जि. अमरावती
आणि आधार सामाजिक संशोधन विकास प्रशिक्षण संस्था, अमरावती

|| Index ||

१) संस्कृत साहित्य लोकसाहित्य आणि प्राचीन मराठी वाङ्मय यांचा अन्योन्य संबंध डॉ. प्रविण कारंजकर	1106
२) आधुनिक कर प्रणाली दिशाभूल करणारी डॉ. (सौ.) मंजूषा ए. ठाकरे	1121
३) 'स्वयसहाय्यता वचत गटातील सहभागामुळे महिलांमध्ये झालेला बदल' राजु दिवाकरराव भोंगाडे	1124
४) डान्स्वर : एक समाजशास्त्रीय अभ्यास प्राचार्य डॉ. कल्याण मोरे	1120
५) कुशल, प्रभावशाली संघटक डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सामाजिक योगदान प्रा. विजयकुमार सुरेंद्र विनोदकर	1123
६) आदिवासी परधान जतातीमधिल विवाहाचे पारंपारिक स्वरूप विनोद माधव देवगडकर	1127
७) सुरेश भटांची गझल प्रा.डॉ.बाबाराव मारोती ठावरी	1132
८) सुरेशभटांचीकविताव 'झंजावात'चे वेगळेपण डॉ. प्रशांत सुनील शेळके	1134
९) रत्नागिरीजिल्ह्यातील लोकसाहित्यातील लोकगीते प्रा. डॉ. सौ. संगीता दिपक सूर्यवंशी	1132
१०) "आत्महत्याप्रस्त शेतकरी कुटुंबांवर झालेला सामाजिक परिणाम" प्रा. लता म. गभने	1138
११) विषय एव काय प्रणाली के आधारपर अनुसंधान के प्रकार प्रा. दत्तात्रय शेळके	1139
१२) "एच.आय.व्ही./एड्सच्या प्रभावाला कारणीभूत सामाजिक घटक आणि समाजाची स्वीकृती" प्रा. सोनाली राजेश बन्सोड	1141
१३) "हिंगणघाट शहरातील शालेय पोषण आहार योजनेचा अभ्यास" कु. प्रज्ञा प्रकाश पाटील	1144
१४) संत गाडगेबाबांचे आर्थिक विचार डॉ. देवेन्द्र एस. रंगाचार्य	1149

तथ्यों का उद्घाटन किया जाता है। इसके अंतर्गत कानूनी दस्तावेज सरकारी पत्र, रपट, शासकिय आजापत्र, दानपत्र, समितियों के प्रतिवेदन, प्रमाणपत्र आदि का व्यापक रूप में उपयोग होता है।

४) मननात्मक शोध :-

मननात्मक शोध का संबंध चिंतन से होने के कारण मानविकी के विविध क्षेत्रों में विशेष रूप से साहित्य के क्षेत्र में सर्वाधिक उपयोग में लाया जाता है। इसमें सभी प्रकार के तथ्यात्मक एवं सृजनात्मक सामग्री का संकलन करके अध्ययन व विश्लेषण द्वारा, निर्णयों का प्रतिपादन किया जाता है। चिंतन मनन के द्वारा अध्ययन करने के कारण इसे अध्ययनात्मक शोध भी कहा जाता है। मानविकी के अंतर्गत आनेवाले विषयों में प्रत्यक्ष रूप में उपलब्ध वस्तुनिष्ठ सत्य का चिंतन - मनन कर सूक्ष्म सिद्धांतों का अविष्कार किया जाता है।

३) लक्ष्य के अनुसार शोध के प्रकार :-

मानव के द्वारा किया जानेवाला हर अनुसंधान किसी न किसी लक्ष्य को लेकर ही अग्रसर होता है। अनुसंधान के क्षेत्र में चार प्रकार के लक्ष्य होते हैं -

- १) सकारात्मक
- २) स्तर निर्णायक
- ३) सिद्धांत दर्शक
- ४) रचनात्मक

४) तर्क रीति के आधार पर अनुसंधान के प्रकार :-

तर्कपूर्ण रीति से ठीक प्रकारों द्वारा प्रमाणित करके निष्कर्षों तक पहुँचना शोध का लक्ष्य है। अनुसंधान के प्रत्येक क्षेत्र में तर्क रीति अनिवार्य रूप से अपनायी जाती है। प्रतिपादित सिद्धांतों के प्रमाणोत्तरण के लिए दो तरह की तर्क पद्धतियों का प्रयोग किया जाता है।

निष्कर्ष :-

निष्कर्षतः हम कह सकते हैं कि, संशोधन करते समय एक विशिष्ट प्रक्रिया होती है, और उस प्रक्रिया तक पहुँचने के लिए संशोधन के विभिन्न प्रकारों से होकर गुजरना पड़ता है। जिसमें कार्य प्रणाली के आधार पर, लक्ष्य के आधार पर रीति के आधार पर आदि का सम्बन्ध किया जाता है।

शोध एक जैसे नहीं होते हैं, वह शोध का विषय ही तय करता है कि यह कौन से प्रकार में आता है? साहित्यिक शोध, वैज्ञानिक शोध, दोनों ही अलग - अलग प्रकार के शोधों में गिने जाते हैं।

संदर्भग्रंथ :-

- १) अनुसंधान सर्जन एवं प्रक्रिया - डॉ. अर्जुन तडवी
- २) अनुसंधान के नये स्रोत - डॉ. विमल शंकर

एच.आय.व्ही./एड्सच्या प्रभावाला कारणीभूत सामाजिक घटक आणि समाजाची स्वीकृती

प्रा. सोनाली राजेश बन्सोड
लोक महाविद्यालय, वर्धा

प्रस्तावना :-

एड्सच्या समस्येने जगातील असंख्य लोकांचे जीवन धोक्यात आले आहे. अनारोग्याने ग्रासलेले एड्सचे रोगी मृत्यूच्या भयाण विळख्यात आवळले जात आहेत. एड्स हा एक नवा रोग आहे. 'अँक्वायर्ड इम्यून डेफिशियन्सी सिंड्रोम' असे या आजाराचे पूर्ण नाव. या चार इंग्रजी शब्दांची अद्याक्षरे जोडून 'एड्स' हा शब्द आला आहे. 'इम्यून डेफिशियन्सी' याचा अर्थ नैसर्गिक प्रतिकार शक्तीची उणीव. 'सिंड्रोम' म्हणजे लक्षणांचा समुदाय. हा आजार विषाणूमुळे होतो. या विषाणूचे नाव एच. आय. व्ही. म्हणजे मानवी रोगप्रतिकार शक्तीचा नाश करणारे विषाणू. अर्थातच प्राणघातक असे जीवाणू व विषाणू होत.

अभ्यासकांनी व्यक्त केलेल्या मतानुसार भारतासारख्या विकसनशील देशात दारिद्र्य, अशिक्षितपणा, अज्ञान, अस्वच्छता यामुळे एच.आय. व्ही. चा प्रसार मोठ्या प्रमाणात होत आहे. हा रोग केवळ शहरापुरताच मर्यादित राहिलेला नसून खेड्यापाड्यापर्यंत पोहोचलेला आहे. तो केवळ धोकादायक वर्तणूक असलेल्या लोकांचाच प्रश्न राहिलेला नसून कितीतरी जास्त धोका नसलेल्या समुदायातील लोकांमध्ये पण एच.आय. व्ही. संसर्गिताचे प्रमाण आढळून येत आहे. अगदी शालेय वयोगटातील मुलांपासून ते वृद्धांपर्यंत एड्सने पछाडलेले आहे. शहराशहरांतून ७ वी, ८ वी पासूनची मुलेही या रोगापासून वाचू शकली नाहीत.

International Multilingual Research Journal
Jr.No.62759
UGC Approved Refereed Journal

MAH/MUL/03051/2012
ISSN-2319 9318

Vidyawarta®

Issue-19, Vol-06, July to Sept.2017

Editor
Dr.Bapu G. Gholap

28

[Signature]
Lecturer,
Lok Mahavidyalaya
WARDHA

MAH MUL/03051/2012
ISSN: 2319 9318

UGC Approved
Sr.No.62759

Vidyawarta®

July To Sept. 2017
Issue-19, Vol-06

01

MAH/MUL/ 03051/2012

ISSN :2319 9318

UGC Approved
Sr.No62759

July To Sept. 2017
Issue-19, Vol-06

Editor

Dr. Babu g. Gholap

(M.A.Mar.& Pol.Sci.,B.Ed.Ph.D.NET.)

विचिंविना मति गेली, मतींविना नीति गेली
नीतिंविना गति गेली, गतिंविना विस गेले
वितंविना शूद्र खचले, इतके अनर्थ एका उविचिंने केले

-महान्या ज्योतीरु कुले

❖ विद्यावार्ता या आंतरविद्याशाखीय बहुभाषिक त्रैमासिकात व्यक्त झालेल्या मतांशी मालक, प्रकाशक, मुद्रक, संपादक सहमत असतीलच असे नाही. न्यायक्षेत्र:बीड

"Printed by: Harshwardhan Publication Pvt.Ltd. Published by Ghodke Archana Rajendra & Printed & published at Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.,At.Post. Limbaganesh Dist,Beed -431122 (Maharashtra) and Editor Dr. Gholap Babu Ganpat.

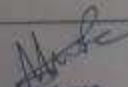
Reg No,U74120 MH2013 PTC 251205

Harshwardhan Publication Pvt.Ltd.

At Post Limbaganesh, Tq Dist Beed
Pin-431126 (Maharashtra) Cell 07588057695,09850203295
harshwardhanpubli@gmail.com, vidyawarta@gmail.com

All types Educational & Reference Book Publisher & Distributors / www.vidyawarta.com

Lecturer,
Lok Mahavidyalaya
WABDHA.

|| Index ||

1) A Comparative Analysis on Designing Information of Garment Manufacturing Units..... Dr. Rachana Agrawal—Dr. Bhavana Sharma, Jabalpur (MP)	10
2) ANALYSING AND UNDERSTANDING THE ROLE OF EMOTIONAL INTELLIGENCE IN... Sankar Kar, West Bengal, India	13
3) Characteristics of Natural Fibres Reinforced Concrete with Manufactured Sand Dr. Rajendra P. Mogre—Dr. D. N. Shingade—Mayur Mogre	19
4) BIBLIOMETRICS STUDY OF PHD THESES OF CHEMISTRY IN BHU DURING THE PERIOD... Mr. Akhilesh Kumar Varma—Dr. Kunwar Singh	26
5) A Study of Career Maturity of Higher Secondary Students Ms. Ravinder Pal Kaur Assi—Dr. Indira Shukla, Mumbai.	30
6) A STUDY ON IMPACT OF MERGER & ACQUISITION ON FINANCIAL PERFORMANCE IN... Dharti P. Rami, Vallabh Vidhyanagar	36
7) GEOGRAPHICAL DETERMINANTS OF MALARIA IN UNION TERRITORY OF DADRA AND... Mahendra K. Mahajan—Dr. Suresh K. Shelar	41
8) Study Of NLO Properties Of Grown Copper Tartrate Crystals By Single.... D. V. Sonawane—S. J. Nandre—R. R. Ahire, Maharashtra	47
9) राजकीय सहभाग्यतून पोहोच्य़ा सबलीकरण प्र. डॉ. जे. जे. जाधव, चिखली जि. बुलडाणा	53
10) दहशतवाद : एक मानवनिर्मित आपत्ती प्र. डॉ. रतू भाग्यजी बनारसे, सोयगाव, जि. औरंगाबाद	56
11) मल्लिकार्जुनी कविता प्र. मोहन सोनूरकर, वर्धा	59
12) माध्यमिक, शाळातील विद्यार्थ्यांच्या भवनिक बुद्धिमत्ता विकासवरील सहकार्यात्मक अध्ययन. श्री. परेश फर्डे—डॉ. जाधव के. आर, मुंबई	64

समारोप :

दहशतवाद या मानवनिर्मित समस्येने सर्व जगाला चिंचेत टाकले आहे. कोणताही देश आज दहशतवाद पासून मुक्त नाही. सर्वत्र शंकेचे आणि भितीचे वातावरण तयार झाले आहे. अनेकना या दहशतवादी घटनांत मृत्यू लागला आहे. काहीना कायमचे अपंगत्व आले आहे. प्रत्यक्ष युद्धांत एवढी जिवीत हानी होत नाही. तेवढी या दहशतवादी कारवायात होत आहे. प्रगत, अप्रगत, विकसित, विकसनशील आणि मागास या सर्वत्र देशांना दहशतवादाची झळ सोसावी लागत आहे. भारत जम्मू काश्मीर हे राज्य दहशतवादाचे पूर्णतः किडले आहे. लष्करी तळ, लष्कर, पोलीस सामान्य जनता यांच्यावरील हल्ले ही नित्याची बाब झाली आहे. यात मोठ्या प्रमाणात निवोट आणि विस्ताराने होते आहे. वर दिलेल्या तक्तावरून जम्मू आणि काश्मीर मधील हल्ल्यांचे आकडेवारी आपल्यासमोर येते. दहशतवाद या मानवनिर्मित आपत्तीवर सर्व जगाने एकत्र येऊन पूर्ण इच्छाशक्तीने उपाय शोधण्याची आवश्यकता आहे.

संदर्भ सुची :

- 1) Afsar Karim, counter terrorism : The Pakistan factor, Lancer International Publication, New Delhi, १९९१.
- 2) Ajit Singh, Nuclear Terrorism, Book Enclave, Jaipur, २०१०.
- 3) Kushner, Encyclopedia of Terrorism, Sage Publication, California, २००३.
- 4) म.न.उद्गावकर, एकबिसाव्या शतकातील दहशतवाद, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे २००७.
- 5) रतू कृष्णकुमार, आंतकवाद का नया चेहरा, बुक एनक्लेव, जयपूर, २००९.
- 6) साँघदानंद शेवडे, काश्मीरनामा, नवचैतन्य प्रकाशन, मुंबई २०१२.
- 7) गोपनाथ श्रीवास्तव, काश्मीर समस्या आणि फूटपुनो, राजपाल एण्ड सन्स, दिल्ली, १९६६.

11

महेंकरांची कविता

प्रा. मोहन सोनूरकर
लोक महविद्यालय, वर्धा

मराठी साहित्याच्या प्रवाहामध्ये मराठी कवितेने स्थान अनन्यसाधारण आहे. कविता हा कोणत्याही भाषेचा पारदर्शक आरसा असतो. कवी आपला अनुभव शब्दकळांच्या साहाय्याने अशोषित करित असतो. त्याच्या भावविश्वातील अनुभवांना त्रयस्वरूपे मांडण्याचे कसब त्याच्या साहित्य साधनेतून घडत असते. साहित्यिक संवेदनाना शब्दांकित करित असतो व त्यामुळे कवीच्या अनुभवाला रसिकाने साद लागते. कथितेकडे पाहताना कवीच्या जीवनातुपवाकडे डोळेझाक करून वाचत नाही. कारण कवी त्याच्या जीवनातुपूतीतून व्यक्त होतो. तो त्याचे स्वानुभव किंवा परानुभव कल्पनेच्या शक्तीवर लादून प्रतिभा सामर्थ्याने व्यक्त करित असतो. आणि म्हणूनच कवी वर्ण्य विषयाच्या नजरेतून अनुभव प्रदान करतो. त्या अनुभवाला जीवंत व प्रभावी करणे शक्य होते. कवी स्वतः कल्पनेच्या विश्वात भुसळतो व तो अनुभव सुंदर पध्दतीने याचकाच्या अनुभवात संकलित होतो. हा अनुभव जेवढा जिवंत राहिल तेवढी कलाकृती रसिकमय होते. कारण कविता ही एक ललित कलाकृती आहे. संवेदना, भावना व विचार संवेद्य स्वरूपात व्यक्त करण्यासाठी कवीकडे असणाऱ्या सामर्थ्यामुळे प्रतिमांकित होत असते. कवी हा अनुभव प्रदान करून रसिकाना अर्थवाहीत्वा बरोबर आनंद ही प्रदान करित असतो मग ते केशवसुत असो की महेंकर फक्त कवी वर्ण्यविषयाशी तादात्म्य पावतो व नवा काव्यप्रपंच उभा करतो. कवीच्या मनःस्थितीत तो अधिक संक्षम व सामर्थ्याने मांडापाचा प्रयत्न करित असतो. कवितेमध्ये रंग, रेशा, गंध, स्वाद व याचबरोबर अनुकूल अशा अर्थसौंदर्याचा व भावसौंदर्याचा अविष्कार

WORK, STRESS, HEALTH AND SOCIAL ECONOMIC STATUS

Sonali R. Bansod

Lok Mahavidyalaya, Wardha

ABSTRACT

This article examines the extent to which work, stress affect the socio-economic status. Stress is a general term applied to various psychologic and physiologic pressures experienced or felt by people throughout their lives. Stress is defined as "A state of psychological and physiological imbalance resulting from the disparity between situational demand and the individual's ability and motivation to meet those needs". Stress can be positive or negative. There are many causes of stress at work or in organization. Socio-economic status encompasses not just income but also educational attainment socio-economic status affects overall human functioning our physical and mental health. Work is central to the psychological health and well being of individuals and communities. Vocational and industrial organizational psychology have demonstrated the importance of work and how it promotes connection to the broader social and economic world. Multiple factors can affect the physical health and psychological well-being of workers Research indicates that job strain and repetitive and hazardous work conditions may have detrimental effects on physical health. Work stress has been identified as risk factor for hypertension, diabetes, upper extremity, musculoskeletal problems, back problems and cardiovascular disease. Social and familiar support is essential to the psychological well-being of those under job strain.

Keywords : Stress, Socio-Economic Status, Physical Health, Psychological Health

What is the Stress?

Stress is a general term applied to various psychologic (mental) and physiologic (bodily) pressures experienced or felt by people throughout their lives.

Definition of Stress

Stress is defined as "A state of psychological and physiological imbalance resulting from the

disparity between situational demand and the individual's ability and motivation to meet those needs"

Dr. Hans Selye one of the leading authorities on the concept of stress, described stress as "The rate of all wear and tear caused by life"

Two Day's
National Conference

on
Socioeconomic Change through Innovations : Impact on Environment & Wellness of Community

Organized by

DEPARTMENT OF HOME SCIENCE
Rashtrasant Tukadoji Maharaj Nagpur University

11th & 12th January, 2018

In Collaboration with

International Journal of Researches in Biosciences, Agriculture & Technology (IJRBAT)

(Online Journal ISSN No. 2247-517X)

&

International Journal of Researches in Social Science & Information Studies (IJRSSIS)

(Online Journal ISSN No. 2247-4984)

are hereby awarding this certificate to

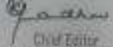
~~Dr. / Ms. / M. / M.~~ Sonali R. Bansod

In recognition of publishing the research paper/article entitled

WORK, STRESS, HEALTH AND SOCIO ECONOMIC STATUS

published in ~~IJRBAT~~ / IJRSSIS, Volume - VI, Issue - 1, Month - January & Year - 2018.

Editor
IJRBAT / IJRSSIS

Chief Editor
Dr. Kalpana Jadhav
V.P.A.R.

Home Editor
Dr. Prajakti Nande
Digitizing Secretary

(02)

(03)